

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.005.01.2020

Gustaw Marek Brzezina, Marszałek Województwa
Warmińsko-Mazurskiego
Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-
Mazurskiego w Olsztynie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/045 – Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ul. E. Plater 1, 10-562 Olsztyn (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Gustaw Marek Brzezin, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, od 12 grudnia 2014 r. (dalej: Marszałek)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie utworzenia i funkcjonowania BDO zgodnie z przepisami o odpadach.2. Sprawowanie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz nad podmiotami gospodarującymi odpadami poużytkowymi i odpadami opakowaniowymi.3. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych.4. Podejmowanie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r do dnia zakończenia kontroli, tj. do 24 listopada 2020 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Edyta Piskorz-Zabujść, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/52/2020 z 15 czerwca 2020 r. (akta kontroli str. 1-7)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Marszałek zapewnił właściwie prowadzenie Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (dalej: BDO). W Urzędzie wprowadzono bowiem wpisy do BDO, które zawierały wszystkie wymagane przepisami informacje. Prowadzono analizy dotyczące funkcjonowania na terenie województwa rynku odpadów poużytkowych, opakowaniowych oraz komunalnych, korzystając z danych ujętych we wszystkich prowadzonych w Urzędzie bazach danych. Monitorowano również funkcjonowanie w województwie rynku odpadów poużytkowych, wykorzystując dane zawarte w sprawozdaniach otrzymywanych od odpowiednich podmiotów.

Marszałek dysponował aktualnymi informacjami o stanie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie oraz podejmował działania mające na celu zagospodarowanie wszystkich wytwarzanych odpadów komunalnych i odpadów powstałych po ich przetworzeniu. Prawidłowo sprawował także nadzór nad instalacjami komunalnymi znajdującymi się na terenie województwa oraz podejmował działania informacyjne i edukacyjne w zakresie właściwego postępowania z odpadami. Pracownicy Urzędu rzetelnie weryfikowali sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi,

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

współpracując w tym zakresie z pracownikami Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie (dalej: WIOŚ).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły natomiast głównie:

- a) niezgodności wykazów (zamieszczonych na stronie BIP³ Urzędu) ze stanem faktycznym, w zakresie miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory oraz przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów i punkty zbierania pojazdów,
- b) dokonania ośmiu wpisów/aktualizacji wpisów do rejestru (na dziesięć badanych) po terminie określonym w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁴ (dalej: ustawa o odpadach),
- c) niepoinformowania WIOŚ o stwierdzonych nieprawidłowościach dotyczących m.in. naruszenia art. 23 ust. 4 oraz art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi⁵ (dalej: ustawa o gospodarce opakowaniami) oraz w kontroli instalacji komunalnej, które ujawnione zostały w 11 kontrolach przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami oraz w kontroli instalacji komunalnej,
- d) nieskontrolowania, wbrew wymogowi określonemu w ustawie o gospodarce opakowaniami, raz na trzy lata siedmiu (spośród 12) podmiotów prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych i wystawiających dokumenty DPO⁶ i/lub DPR⁷,
- e) nieprzeprowadzenia w okresie 2016-2020 (do końca września) kontroli jednej z 31 instalacji komunalnych, mimo takiego obowiązku wynikającego z art. 9w ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁸ (dalej: ustawa ucpq).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie utworzenia i funkcjonowania BDO zgodnie z przepisami o odpadach

Opis stanu faktycznego

1.1. Marszałek w ramach BDO miał dostęp wyłącznie¹⁰ do rejestru BDO oraz repozytorium dokumentów. BDO prowadzona przez pracowników Urzędu zawierała¹¹:

- 1) Rejestr podmiotów, w którym gromadzone były wpisy dotyczące działalności podmiotów w zakresie gospodarki odpadami i wprowadzania na rynek produktów, które kiedyś staną się odpadami. Zawierał on m.in.:
 - a) dane identyfikacyjne podmiotu,
 - b) adres miejsca zamieszkania lub siedziby,

³ Biuletyn Informacji Publicznej, <https://bip.warmia.mazury.pl/>.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 797, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 1114.

⁶ Dokument potwierdzający inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, w tym określający masę tych odpadów i sposób odzysku.

⁷ Dokument potwierdzający recykling odpadów opakowaniowych, tym określający masę tych odpadów i sposób recyklingu.

⁸ Dz. U. z 2020 r., poz. 1439.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Dodatkowo od początku lipca 2020 r. funkcjonował program „jap-bdo”, w którym oprócz widocznej opcji podglądu przez pracowników Urzędu ewidencji odpadów (widoczny przycisk wejścia do modułu ewidencji), brak było jakiegokolwiek funkcjonalności (brak dostępu do danych).

¹¹ Wg stanu na 15 lipca 2020 r. Dane w BDO gromadzone były od 1 lutego 2018 r.

- c) miejsca prowadzenia działalności (siedziba i pozostałe),
 - d) w zakresie szczegółów miejsca prowadzenia działalności: adres, informacje o wdrożonym systemie jakości, systemie zarządzania środowiska albo o ich braku,
 - e) informacje stosownie do zakresu działalności, odnoszące się do instalacji, tj. dane instalacji (nazwa, współrzędne), informacje o decyzjach (rodzaj prowadzonej działalności objętej decyzją i data jej wydania, rodzaj i znak decyzji, organ, który ją wydał oraz termin ważności decyzji).
- 2) Repozytorium dokumentów, tj.: decyzje wskazane w art. 79 ust. 2 pkt 8 i 9 ustawy o odpadach oraz dokumenty stanowiące załączniki o wpis do rejestru (skany).

Pracownicy Urzędu, z powodu braku technicznych możliwości (brak dostępu), nie mieli wglądu w BDO do składanych przez podmioty sprawozdań. Marszałek nie gromadził również danych z zakresu transgranicznego przemieszczania odpadów.

Jak wskazał Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu (dalej: Dyrektor), pomimo że od stycznia 2020 r. przedsiębiorcy mieli możliwość prowadzenia elektronicznej ewidencji odpadów, a od połowy 2020 r. składania sprawozdań za pośrednictwem systemu, to jednak do dnia 16 października 2020 r.¹² Marszałek nie miał dostępu do tych danych.

Pracownicy Urzędu gromadzili dane z zakresu odpadów komunalnych, opakowaniowych oraz użytkowych w następujący sposób:

- 1) Odpady komunalne: dane wynikające ze sprawozdań¹³ za okres do 2018 r.¹⁴ wprowadzane były do systemu komputerowego BDoŚ GOK¹⁵ – do 8 kwietnia 2019 r. i Comotel - Ulisses Odpady¹⁶ – po tym okresie. Sprawozdania w wersji papierowej przechowywane były w Departamencie Ochrony Środowiska Urzędu (dalej: Departament). Dodatkowo część danych wynikających z ww. sprawozdań gromadzono w arkuszach kalkulacyjnych excel. Decyzje¹⁷ gromadzone były przez cały czas w WSO¹⁸ - ręcznie wprowadzane dane oraz od 15 lutego 2018 r. w BDO (skany).

Jak wskazała Kierownik Biura Gospodarowania Odpadami Departamentu, rejestr BDO nie dawał żadnych możliwości raportowania wg danych, gdyż np. decyzje wprowadzane były do systemu wyłącznie w formie skanów.

- 2) Odpady opakowaniowe: dane wynikające ze sprawozdań za okres do 2018 r.¹⁹ wprowadzane były do systemu komputerowego WBZŚ²⁰ – opłata opakowaniowa²¹ oraz WSO. Decyzje²² gromadzone były przez cały czas w WSO (ręcznie przepisane dane) oraz od 15 lutego 2018 r. dodatkowo w BDO (skany). Dokumenty DPO, DPR, EDPO²³ i EDPR²⁴ wprowadzane były do stworzonego przez pracowników Urzędu rejestru w arkuszach kalkulacyjnych excel. Pisemne sprawozdania z przeprowadzonych audytów zewnętrznych

¹² Dzień złożenia wyjaśnień.

¹³ Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

¹⁴ Sprawozdania za 2019 r. mają być składane poprzez BDO w wersji elektronicznej.

¹⁵ Baza Danych o Środowisku – Gospodarka Odpadami Komunalnymi (dalej: BDoŚ GOK).

¹⁶ System monitorowania zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

¹⁷ Tj. zezwolenia na zbieranie odpadów, na przetwarzanie odpadów, pozwolenia zintegrowane.

¹⁸ Wojewódzki System Odpadowy (dalej: WSO).

¹⁹ Sprawozdania za 2019 r. będą składane poprzez BDO w wersji elektronicznej.

²⁰ Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska.

²¹ Oprogramowanie służące do obsługi opłat wynikających z ustawy o gospodarce opakowaniami. Zamieszczane będą również w nim dane za kolejne okresy, gdyż program ten służy do naliczania ww. opłat i prowadzenia księgowości, a BDO takiej funkcji nie udostępnia.

²² Zezwolenia na zbieranie odpadów, na przetwarzanie odpadów, pozwolenia zintegrowane, na wytwarzanie odpadów

²³ Dokument potwierdzający odpowiednio eksport odpadów opakowaniowych albo wewnątrzwspólnotową dostawę odpadów opakowaniowych w celu poddania ich innemu niż recykling procesowi odzysku, w tym określający masę tych odpadów.

²⁴ Dokument potwierdzający odpowiednio eksport odpadów opakowaniowych albo wewnątrzwspólnotową dostawę odpadów opakowaniowych w celu poddania ich recyklingowi, w tym określający masę tych odpadów.

(o których mowa w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami przechowywane były w wersji papierowej w Departamencie.

- 3) Odpady użytkowe: dane wynikające ze sprawozdań²⁵ za okres do 2018 r. wprowadzane były do WSO, natomiast sprawozdania z osiągniętych przez stacje demontażu pojazdów poziomów odzysku i recyklingu²⁶ wprowadzane było do własnego rejestru stworzonego w arkuszu kalkulacyjnym excel. Decyzje gromadzone były przez cały czas w WSO (ręcznie przepisane dane) oraz od 15 lutego 2018 r. w BDO (skany). Pisemne sprawozdania z przeprowadzonych audytów zewnętrznych²⁷ przechowywane były w Departamencie.

W latach 2016-2020²⁸ do Urzędu wpłynęło łącznie 879 decyzji administracyjnych od innych organów ochrony środowiska (z czego 723 w wersji papierowej oraz 156 w wersji elektronicznej²⁹). Wszystkie decyzje zostały zarejestrowane w WSO oraz w BDO. W okresie tym wpłynęło łącznie 17.328 wniosków o wpis/aktualizację do rejestru BDO, z czego dokonano ich 13.615³⁰. Reszta była w trakcie weryfikacji. Jak wyjaśnił Dyrektor wynikało to głównie z braków kadrowych.

Na podstawie analizy 10 wniosków o wpis do BDO ustalono, że:

- w każdym przypadku wpis został dokonany,
- średni czas oczekiwania na wpis wyniósł 43 dni (w czterech przypadkach od ośmiu do 11 dni, a w sześciu - od 64 do 72 dni).

W dniu 19 lutego 2018 r. na stronie BIP Urzędu zamieszczono wzory formularzy wniosków o wpis lub o wykreślenie z rejestru podmiotów.

Na podstawie analizy pięciu wniosków o wpis do rejestru podmiotów w BDO ustalono, że:

- wprowadzone wpisy zawierały wszystkie informacje wymagane art. 52 ust. 1 ustawy o odpadach informacje,
- ww. informacje były zgodne z danymi zawartymi we wniosku,
- wszystkie wnioski były weryfikowane przez pracowników Urzędu z posiadanymi danymi (w dwóch przypadkach stwierdzono błędy we wnioskach i wezwano podmioty do ich korekty),
- w trzech przypadkach dokonano aktualizacji danych po otrzymaniu od podmiotów wniosków o zmianę wpisu do rejestru, z czego ww. aktualizacji dokonano odpowiednio po 16, 117 i 138³¹ dniach.

Jak wskazała Kierownik Biura Gospodarowania Odpadami Departamentu, dane znajdujące się we wnioskach podmiotów o wpis do BDO sprawdzane były z danymi znajdującymi się w rejestrach tj. Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowym Rejestrze Sądowym, Bazie REGON oraz weryfikowane zgodnie z wiedzą i doświadczeniem pracowników na podstawie m.in. dostępnych informacji m.in. WSO, stron internetowych podmiotów bądź doniesień medialnych.

W zakresie weryfikacji danych gromadzonych w BDO obowiązywały nw. procedury:

²⁵ Roczne sprawozdania o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu odpadami.

²⁶ Art. 75 ust. 2 pkt 4 ustawy o odpadach

²⁷ O których mowa w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1895, ze zm.), dalej: ustawa o sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

²⁸ Stan na 20 lipca 2020 r.

²⁹ Poprzez EPUAP, w formie skanu.

³⁰ Oprócz tego wpisano do BDO wszystkie obowiązujące decyzje administracyjne.

³¹ W dniu 9 stycznia 2020 r. wpłynął wniosek elektroniczny o zmianę wpisu do rejestru, w dniu 20 maja 2020 r. wezwano do uzupełnienia braków formalnych. W dniu 14 lipca 2020 r. podmiot złożył korektę wniosku, i w dniu 21 lipca 2020 r. dokonano aktualizacji wpisu w rejestrze BDO.

- „wpis do rejestru na wniosek” – procedura dotycząca postępowania podczas wprowadzania, aktualizacji i wykreślenia wpisów do BDO dla wniosków złożonych papierowo,
- „wpis do rejestru na wniosek elektroniczny” - procedura dotycząca postępowania podczas wprowadzania, aktualizacji i wykreślenia wpisów do BDO dla wniosków złożonych elektronicznie.

W okresie objętym kontrolą 24 pracowników Urzędu realizowało działania związane z BDO, w tym przetwarzało dane osobowe. Posiadali oni pisemne upoważnienia do przetwarzania danych osobowych w ww. zakresie.

(akta kontroli str. 8-58)

1.2. Po 24 stycznia 2018 r. (data utworzenia BDO) w Urzędzie funkcjonowały oprócz BDO i WSO nw. systemy informatyczne, umożliwiające zbieranie i analizę danych w zakresie gospodarki odpadami:

- a) System SOZAT, w skład którego wchodziły programy:
 - WBZŚ³² (moduły: baterie i akumulatory, opłata opakowaniowa, opłata produktowa, odpady, raporty odpady),
 - Fundusz Pro (moduły: baterie i akumulatory, opakowania, recykling pojazdów, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opłata rejestrowa i roczna).

System SOZAT stanowił oprogramowanie do obsługi opłat za korzystanie ze środowiska, opłaty produktowej i opakowaniowej, opłat wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach³³, zarządzania informacjami środowiskowymi oraz księgowania i redystrybucji tych opłat oraz opłat za zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji. Koszt jego prowadzenia w ww. zakresie, w okresie 2018 – 2020, wyniósł łącznie 304,8 tys. zł.

- b) BDoŚ GOK – system monitorowania zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (użytkowany do 8 kwietnia 2019 r.) - 5,0 tys. zł.
- c) Comotel – Ulisses Odpady – system monitorowania zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (użytkowany od 9 kwietnia 2019 r.) – 6,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 59-126)

1.3. W okresie 2018 – 2020 (do końca lipca) wpisano do rejestru BDO łącznie 13.563 podmioty, które gospodarowały odpadami na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Marszałek nie posiadał wiedzy o liczbie podmiotów zobowiązanych do wpisania do ww. rejestru. Jak wskazał Dyrektor, w momencie uruchomienia rejestru BDO Marszałek posiadał bazy danych zawierające informacje na temat podmiotów wprowadzających produkty na rynek lub gospodarujących odpadami, w których na bieżąco odnotowywano, które z podmiotów zostały wpisane do rejestru BDO. Podał również, że według CEIDG i KRS w województwie zarejestrowanych jest ponad 100.000 podmiotów, a do tego dochodzą osoby fizyczne, które prowadzą działalność wytwórczą w rolnictwie oraz innego rodzaju organizacje, np. koła łowieckie, a każdy z tych podmiotów, potencjalnie, może być zobowiązany do wpisu do rejestru BDO. Wyjaśnił, że ustalenie, które z tych podmiotów podlegają temu obowiązkowi skutkowałoby wysłaniem do każdego z nich pisemnego zapytania, a wymagałoby to ogromnego nakładu pracy oraz poniesienia wysokich kosztów na wysyłkę pism. Wskazał jednak, że w związku z szeroką akcją informacyjną prowadzoną przez Ministerstwo

³² Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska.

³³ Dz. U. z 2019 r., poz. 521, ze zm. (dalej: ustawa o bateriach i akumulatorach).

Środowiska/Ministerstwo Klimatu poprzez media (prasa, internet) wiele nowych podmiotów składa cały czas wnioski o wpis do rejestru BDO (dziennie wpływa od dziesięciu do 40 nowych wniosków o wpis lub aktualizacje wpisu). Dodał również, że organ kontrolny – WIOŚ, „prowadzi weryfikację wpisów do rejestru BDO podczas przeprowadzanych kontroli”. Niecelowe jest więc prowadzenie dodatkowych działań przez Urząd.

Identyfikacja przez pracowników Urzędu podmiotów, które nie złożyły wniosków o wpis, o zmianę wpisu bądź wykreślenie z rejestru BDO polegała na sprawdzaniu podczas przeprowadzanych kontroli czy podmiot złożył wniosek o wpis do ww. rejestru oraz czy dokonany wpis do BDO jest zgodny ze stanem faktycznym. Dodatkowo na etapie wpisywania do rejestru każdy wniosek sprawdzany był pod kątem jego kompletności i rzetelności. Weryfikowano informacje zawarte we wniosku z informacjami dotyczącymi danego podmiotu, będącymi w posiadaniu Urzędu (decyzje, sprawozdania) oraz dostępnymi w internecie (strony internetowe podmiotu, CEIDG, KRS, baza REGON). W ww. okresie 2.926 razy wzywano do korekty wniosków, dziewięć razy pouczone podmiot podczas przeprowadzonej kontroli, i w dziewięciu przypadkach zawiadomiono WIOŚ o stwierdzonych nieprawidłowościach.

W ww. zakresie współpracowano z WIOŚ informując się wzajemnie o stwierdzonych nieprawidłowościach podczas przeprowadzanych kontroli, a w 52 przypadkach Marszałek zlecił WIOŚ przeprowadzenie kontroli.

(akta kontroli str. 127-129)

1.4. W badanym okresie monitorowano liczbę wytwarzanych odpadów komunalnych, użytkowych i opakowaniowych poprzez analizę danych znajdujących się m.in. w: WSO, WBZŚ, rocznikach statystycznych „Ochrona środowiska”, wynikach ankiet otrzymanych od RDOŚ³⁴, WIOŚ, WFOŚiGW³⁵, RIPOKów³⁶ i sortowni, gmin i związków międzygminnych, starostw, informacji zebranych od banków żywności, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, GIOŚ³⁷, zarządzających składowiskami, mającej na celu m.in. opracowanie sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016. Dodatkowo analizowano wskaźniki, dotyczące osiągania celów zawartych w WPGO, np. dotyczące ilości wytwarzanych i przetwarzanych odpadów, ilości odpadów komunalnych odbieranych przez gminy, poziomu selektywnej zbiórki odpadów, wysokości osiągniętych poziomów ograniczania składowania i odzysku odpadów komunalnych w skali województwa oraz efektywności instalacji komunalnych i sortowni zmieszanych odpadów komunalnych. Wskaźniki te monitorowane były corocznie poprzez weryfikację sprawozdań, w tym sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Jak wskazał Dyrektor, wskaźniki ogólne dla monitorowania osiągania celów zostały osiągnięte, a z analizy wskaźników szczegółowych wynika, że sytuacja w gospodarce odpadami się poprawia, tj. np. wzrasta ilość odpadów poddawanych recyklingowi, maleje zaś ilość odpadów deponowanych na składowiskach. W zakresie odpadów komunalnych stopniowo wzrasta ilość odpadów selektywnie zbieranych i ograniczono składowanie odpadów ulegających biodegradacji. Dodał jednak, że ilość odpadów wytwarzanych w województwie rośnie z roku na rok, co jest trendem niekorzystnym.

Marszałek nie posiadał informacji na temat przywożonych z zagranicy odpadów.

³⁴ Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie.

³⁵ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

³⁶ Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

³⁷ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Na podstawie danych znajdujących się w WSO wynikających m.in. z rocznych sprawozdań o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu nimi, Marszałek posiadał wiedzę na temat wytworzonych poszczególnych rodzajów odpadów oraz ilości i sposobu ich zagospodarowania. I tak np. w zakresie odpadów z grupy³⁸:

- 19 12 10 (paliwo alternatywne) – w latach 2016-2018 wytworzono ich 408.567,75 Mg, a zagospodarowywano³⁹ 90.520,87 Mg w procesach R1 – 11,53 Mg i R12 – 90.509,34 Mg,
- 19 12 12 (inne odpady, w tym zmieszane substancje i przedmioty z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11) – wytworzono 981.357,21 Mg, i zagospodarowano 1.273.493,35 Mg w procesach R3 – 427.009,61 Mg, R12 – 272.616,44 Mg, D5 – 220.279,50 Mg, D8 – 169.149,66 Mg oraz D13 – 184.495,20 Mg,
- 15 01 03 (opakowania z drewna) – wytworzono 13.749,476 Mg, a zagospodarowano 12.816,272 Mg w procesach R1 – 1.695,163 Mg, R3 – 9.066,376 Mg, R11 – 188,698 Mg oraz R12 – 2.371,04 Mg,
- 15 01 02 (opakowania z tworzyw sztucznych) – wytworzono 192.172,85 Mg, a zagospodarowano 27.178,08 Mg w procesach R3 – 13.875,367 Mg, R5 – 2.897,09 Mg oraz R12 – 10.405,623 Mg.

Marszałek nie posiadał wiedzy o sposobie zagospodarowania wszystkich wytworzonych na terenie województwa odpadów, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor, nie miał dostępu do źródeł tych informacji. Wskazał, że odpady mogą być przewożone po terytorium kraju, a niektóre z ich rodzajów również za granicę, bez żadnych ograniczeń, a w żadnym ze sprawozdań z gospodarowania odpadami, wytwórcy odpadów nie muszą informować kogoś i w jakim celu przekazali odpady⁴⁰, zaś podmioty przetwarzające lub zbierające odpady nie muszą podawać źródła pochodzenia przyjętych odpadów.

Na terenie województwa, wg stanu na 4 marca 2020 r., działalność w zakresie gospodarowania odpadami prowadziły 23 podmioty posiadające pozwolenie zintegrowane uwzględniające zbieranie odpadów lub przetwarzanie odpadów. Spośród ww. podmiotów 22 złożyły wnioski o zmianę decyzji w celu dostosowania jej do przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw⁴¹ nowelizującej art. 10 i 14 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw⁴² (wszystkie zostały złożone w terminie do 5 marca 2020 r.). W stosunku do podmiotu, który nie złożył ww. wniosku, toczyło się postępowanie, wszczęte z urzędu w dniu 20 maja 2019 r., w sprawie wydania decyzji o zamknięciu składowiska⁴³. Spośród 22 podmiotów, które złożyły ww. wnioski, w 18 przypadkach⁴⁴ (wg stanu na 30 września 2020 r.) nadal toczyły się

³⁸ Wykaz wymienionych procesów stanowi załącznik nr 1 i 2 do ustawy o odpadach.

³⁹ Dane pochodzą z rocznych sprawozdań o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami, które zawierają dane o ilości wytworzonych przez podmioty odpadów i sposobie ich zagospodarowania, o ile te zostały zagospodarowane przez te podmioty. W innym przypadku podmioty wytworzone przez siebie odpady mogły przekazać do zagospodarowania innym podmiotom lub magazynować i przetworzyć w kolejnych latach. Ilości odpadów są ilościami odpadów wytworzonych i odpadów przetworzonych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Podmioty nie mają obowiązku podawać w sprawozdaniach, komu zostały przekazane odpady do dalszego zagospodarowania, ani skąd pochodzą odpady przyjęte do przetworzenia. Odpady wytworzone w województwie mogły być zagospodarowane poza województwem lub zostać zmagazynowane (odpady, z nielicznymi wyjątkami, mogą być magazynowane 3 lata), a odpady przetworzone w województwie mogły być przywiezione z innych województw. Z tego powodu ilości wytworzonych odpadów nie są równe ilościom przetworzonych odpadów.

⁴⁰ W toku kontroli NIK ustalono, że podczas weryfikacji sprawozdań z gospodarowania odpadami, nie zwracano się do podmiotów je przekazujących o dokumenty źródłowe. W przypadkach podejrzenia nierzetelnego wypełnienia sprawozdania przeprowadzana była natomiast kontrola Marszałka, bądź zlecana dla WIOŚ, w celu weryfikacji dokumentów źródłowych na miejscu.

⁴¹ Dz. U. z 2019 r., poz. 1579, ze zm.

⁴² Dz. U. z 2018 r., poz. 1592, ze zm.

⁴³ Zgodnie z zaplanowanym w WPGO jego zamknięciem.

⁴⁴ Nie stwierdzono przypadków funkcjonowania instalacji bez prawomocnych decyzji.

postępowania administracyjne, a w czterech zostały zakończone. Jak wyjaśnił Dyrektor, postępowania w sprawie zmiany decyzji udzielających pozwoleń zintegrowanych są postępowaniami czasochłonnymi. Wnioski o zmianę decyzji są przygotowywane przez różne firmy i osoby, które często nie posiadają odpowiednich kompetencji w tym zakresie. Rzadko się zdarza żeby wnioski nie były kilkakrotnie uzupełniane. Po ich uzupełnieniu, pracownik Urzędu musi za każdym razem analizować całość sprawy od nowa, bo przy dużej ilości spraw oraz długiego czasu uzupełniania wniosku nie pamięta się dokładnie, co zawierał pierwotny wniosek. Dodał również, że do tego dochodzą również często zmieniające się przepisy prawne. Wskazał, że wejście w życie ww. ustawy spowodowało konieczność (przy toczących się postępowaniach) uzupełnienia wniosku i dostosowania go do wymagań nałożonych ww. ustawą. Wyjaśnił także, że zgodnie z art. 35 § 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego⁴⁵, do terminów określonych w przepisach poprzedzających nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania, okresu trwania mediacji oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo przyczyn niezależnych od organu. Ponadto zgodnie z art. 36 ww. ustawy informowano stronę o każdym przypadku niezłażenia sprawy w terminie i wyznaczano nowy termin jej złażenia.

(akta kontroli str. 33-40, 130-409)

1.5. Założone do osiągnięcia w Planie gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 (dalej: WPGO) cele i kierunki działań były monitorowane głównie podczas sporządzania sprawozdania z realizacji WPGO obejmującego okres trzech lat. Ostatnie sprawozdanie sporządzono przez pracowników Departamentu w grudniu 2017 r.⁴⁶ obejmowało okres trzech lat, tj. 2014-2016⁴⁷. Dotyczyło one przede wszystkim kontroli realizacji poszczególnych działań oraz osiągania planowanych wskaźników.

Dodatkowo poddawano analizom m.in.:

- sprawozdania roczne dotyczące m.in. realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- dane zawarte w prowadzonych przez Urząd bazach danych (w tym m.in. WSO, WBZŚ),
- informacje wskazane w pkt 1.4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W Urzędzie nie zlecano wykonania żadnych analiz dotyczących funkcjonowania na terenie województwa rynku odpadów poużytkowych, opakowaniowych i komunalnych. Prowadzono je jednak we własnym zakresie m.in. poprzez sporządzanie raportów danych, analiz zmian i porównywania danych na etapie sporządzania sprawozdań, poprzez analizę danych wynikających ze składanych przez różne podmioty sprawozdań, jak i korzystając z informacji udzielonych podczas udziału w posiedzeniach grup roboczych, konferencji i seminariów. Na podstawie ww. danych zidentyfikowano m.in. problemy i podjęto działania w celu ich eliminacji, tj.:

- niedobór instalacji do recyklingu odpadów – w celu eliminacji tego problemu umożliwiono dofinansowanie budowy tego typu instalacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2022 (dalej: RPO WWM),

⁴⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 256, ze zm.

⁴⁶ Przyjęte przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 28 grudnia 2017 r.

⁴⁷ Dotyczyło realizacji WPGO z okresu 2014-2016.

- niski poziom selektywnego zbierania odpadów – umożliwiono dofinansowanie budowy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych i prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców w ramach RPO WWM oraz edukowano pracowników gmin poprzez m.in. organizację trzech konferencji dla samorządów województwa,
- wysoki odsetek odpadów kierowanych do składowania i termicznego przekształcania – umożliwiono dofinansowanie modernizacji instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w ramach RPO WWM.

(akta kontroli str. 410-896, 1398-1530)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W ośmiu przypadkach (na dziesięć badanych), wpisów/aktualizacji wpisów do rejestru BDO dokonano po terminie określonym w art. 53 ust. 1 ustawy o odpadach, tj. później niż w terminie 30 dni od otrzymania wniosku o wpis. Dotyczyło to:

a) sześciu wpisów do rejestru BDO (na 10 badanych):

- Andrzej Mariusz Szeluga Usługi Lakierniczo Blacharskie A&S – data złożenia wniosku: 27 grudnia 2019 r., data dokonania wpisu do BDO: 3 marca 2020 r.,
- Sklep Spożywczo-Przemysłowy Jolanta Szymańska-Mielcarz – data złożenia wniosku: 27 grudnia 2019 r., data dokonania wpisu do BDO: 9 marca 2020 r.,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Karolina” Estera Lipnicka – data złożenia wniosku: 24 grudnia 2019 r., data dokonania wpisu do BDO: 28 lutego 2020 r.,
- Marcin Lipnicki Handel Detaliczny i Hurtowy – data złożenia wniosku: 24 grudnia 2019 r., data dokonania wpisu do BDO: 28 lutego 2020 r.,
- FUH „Pirsum” Piotr Sumiński – data złożenia wniosku: 24 grudnia 2019 r., data dokonania wpisu do BDO: 28 lutego 2020 r.,
- Modena s.c. Edmund Sumiński, Stefan Sumiński – data złożenia wniosku: 24 grudnia 2019 r., data dokonania wpisu do BDO: 28 lutego 2020 r.

b) dwóch wpisów aktualizacyjnych do rejestru BDO (na trzy badane):

- Kowalewicz Robert ROB-GUM – data złożenia wniosku o aktualizację: 17 grudnia 2019 r., data wpisu: 14 kwietnia 2020 r.
- Gospodarstwo Rolne Agnieszka Gosk – data złożenia wniosku o aktualizację: 9 stycznia 2020 r., data wezwania do uzupełnienia braków formalnych: 20 maja 2020 r., data otrzymania od podmiotu korekty wniosku aktualizacyjnego: 14 lipca 2020 r., data wpisu 21 lipca 2020 r.

Dyrektor wyjaśnił, że ww. opóźnienia wynikały z braków kadrowych. Wskazał, że w okresie grudzień 2019 r. - styczeń 2020 r. wpłynęło do Urzędu kilkanaście tysięcy wniosków i pomimo zaangażowania pracowników z innych Biur Departamentu, a nawet z innych Departamentów Urzędu, którzy wprowadzali proste wnioski niewymagające wiedzy specjalistycznej, nie udało się dokonać wszystkich wpisów w ustawowym terminie.

(akta kontroli str. 33-40, 48-50)

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek we właściwy sposób zapewnił prowadzenie BDO w zakresie, w jakim miał do tego techniczne możliwości. Wprowadzane przez pracowników Urzędu wpisy do BDO zawierały wszystkie wymagane przepisami informacje, ale w niektórych przypadkach nie dokonano ich w terminie wymaganym ustawą o odpadach terminach. Na podstawie informacji ujętych we wszystkich prowadzonych przez siebie bazach danych, Marszałek prowadził analizy dotyczące funkcjonowania na

terenie województwa rynku odpadów użytkowych, opakowaniowych oraz komunalnych, na podstawie których zidentyfikowano m.in. problemy związane z niedoborem instalacji do recyklingu odpadów, niskim poziomem selektywnego zbierania odpadów oraz wysokim odsetkiem odpadów kierowanych do składowania i termicznego przekształcania.

OBSZAR

2. Sprawowanie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz nad podmiotami gospodarującymi odpadami użytkowymi i odpadami opakowaniowymi

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie 2016-2020 (I półrocze) Marszałek nie zgłaszał Ministrowi Klimatu, Środowiska i Ministrowi Infrastruktury propozycji bądź inicjatyw dotyczących zmian legislacyjnych dla poszczególnych rodzajów odpadów użytkowych.

(akta kontroli str. 897)

2.2. Wg stanu na dzień 30 czerwca 2020, wg informacji będących w posiadaniu Marszałka, na terenie województwa funkcjonowało w zakresie przepisów o:

- a) użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym:
 - 91 podmiotów wprowadzających sprzęt,
 - 139 – zbierających zużyty sprzęt,
 - jeden podmiot prowadzący działalność w zakresie recyklingu odpadów powstałych z demontażu,
- b) recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji:
 - 355 podmiotów wprowadzających pojazdy,
 - 40 – prowadzących stacje demontażu,
 - dziewięć podmiotów prowadzących punktu zbierania pojazdów,
- c) bateriach i akumulatorach:
 - 378 podmiotów wprowadzających baterie i akumulatory,
 - 153 zbierających zużyte baterie lub akumulatory,
 - jeden podmiot prowadzący zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów,
- d) gospodarowaniu opakowaniami oraz odpadami opakowaniowymi:
 - 10 podmiotów prowadzących recykling,
 - dwa podmioty prowadzące inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych,
 - 1.123 wprowadzających produkty w opakowaniach,
 - jedna organizacja odzysku opakowań.

(akta kontroli str. 898)

Zużyte baterie i akumulatory

2.3. W badanym okresie żaden podmiot wprowadzający baterie lub akumulatory nie ubiegał się o uzyskanie zwolnienia z obowiązków określonych w art. 4a ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach⁴⁸ (dalej: ustawa o bateriach i akumulatorach).

(akta kontroli str. 899)

⁴⁸ Dz. U. z 2019 r., poz. 521, ze zm.

2.4. W okresie objętym kontrolą, na terenie województwa funkcjonował jeden podmiot prowadzący recykling zużytych baterii lub zużytych akumulatorów. Podmiot ten corocznie składał do Urzędu sprawozdania w zakresie wydajności recyklingu dla baterii i akumulatorów ołowiowo-kwasowych. Ww. sprawozdania składane były do Urzędu terminowo, a pracownicy Urzędu rzetelnie je weryfikowali⁴⁹. Dodatkowo podmiot ten został w dniu 5 lipca 2017 r. poddany kontroli na miejscu. W wyniku tej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ww. sprawozdań.

(akta kontroli str. 900-902)

2.5. Wszystkie podmioty (wprowadzające zużyte baterie lub akumulatory) zobowiązane w latach 2016-2018 do złożenia do Urzędu sprawozdań o wysokości należnej opłaty produktowej oraz sprawozdań o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych wraz z wykazem punktów zbierania oraz wykazem miejsc odbioru, wywiązały się z tego obowiązku. Nie wszystkie jednak wywiązały się z obowiązku złożenia⁵⁰:

- a) sprawozdań o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii lub akumulatorów, w tym za rok:
 - 2016 – wpłynęło do Urzędu 201 ww. sprawozdań, mimo że podmiotów zobowiązanych do ich złożenia było 299,
 - 2017 – 220 (318),
 - 2018 – 269 (345),
- b) wykazu zakładów przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów, z którymi wprowadzający mają zawartą umowę, w tym za rok:
 - 2016 – 159 (252),
 - 2017 – 177 (271),
 - 2018 – 240 (298),
- c) sprawozdań o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne, w tym za rok:
 - 2016 – 187 (299),
 - 2017 – 207 (318),
 - 2018 – 256 (345).

Jak wyjaśnił Dyrektor, do podmiotów, które nie złożyły sprawozdań zostały dwukrotnie wysłane wezwania do ich złożenia (ostatnie w drugiej połowie 2020 r.). Wskazał, że podmioty zobowiązane są do przechowywania ewidencji przez okres pięciu lat, w związku z tym marszałek województwa ma możliwość wyegzekwowania przedłożenia sprawozdań za rok 2016 r. do końca 2021 r. W przypadku braku odpowiedzi na wezwanie zostanie skierowane zawiadomienie do sądu w celu wymierzenia grzywny. Wyjaśnił, że wysyłanie wezwań za lata 2017 i 2018 opóźniły się w czasie z natłoku zadań związanych z uruchomieniem rejestru BDO. Dodał również, że podmioty, które do dnia złożenia wyjaśnień nie złożyły sprawozdań to podmioty, o których marszałek w latach 2016 – 2018 nie miał wiedzy, że są wprowadzającymi baterie i akumulatory.

⁴⁹ Sprawozdania te weryfikowane były ze zbiorczym zestawieniem danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, ze sprawozdaniem o rodzaju i masie przyjętych do przetwarzania i przetworzonych zużytych baterii i zużytych akumulatorów oraz o osiągniętych poziomach recyklingu oraz z posiadanym przez podmiot pozwoleniem zintegrowanym. W wyniku weryfikacji ww. sprawozdań, w 2016 r. dokonano dwukrotnie jego korekty.

⁵⁰ Wg stanu na dzień 16 października 2020 r.

Wszystkie⁵¹ podmioty (zbierający zużyte baterie i akumulatory), zobowiązane do złożenia sprawozdań zawierających informacje o masie zebranych zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, wywiązały się w okresie 2016-2018 z tego obowiązku.

W okresie 2016-2018, podmiot będący jedynym prowadzącym zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów na terenie województwa, przekazywał do Urzędu wszystkie wymagane informacje dotyczące: rodzaju i masy przyjętych do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów, rodzaju i masy przetworzonych zużytych baterii i zużytych akumulatorów, osiągniętych poziomów recyklingu oraz osiągniętych poziomów wydajności recyklingu.

Na podstawie złożonych sprawozdań⁵² losowo wybranych pięciu podmiotów wprowadzających baterie lub akumulatory, pięciu – zbierających baterie lub akumulatory oraz jednego podmiotu prowadzącego zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, ustalono m.in., że wszystkie sprawozdania:

- Były przekazywane do Urzędu terminowo.
- Zostały przez pracowników Urzędu poddane weryfikacji, w wyniku której potwierdzono ich zgodność ze stanem faktycznym. I tak dane zawarte w:
 - sprawozdaniu o wysokości należnej opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych sprawdzane były krzyżowo z danymi ujętymi w sprawozdaniu o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów oraz w sprawozdaniu o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (w tym w jednym przypadku wszystkie złożone sprawozdania przez podmiot wprowadzający baterie lub akumulatory zostały również zweryfikowane z danymi pozyskanymi podczas kontroli na miejscu);
 - sprawozdaniu o masie zebranych zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych weryfikowano z danymi ujętymi w zbiorczym zestawieniu danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
 - sprawozdaniu o rodzaju i masie przyjętych do przetwarzania i przetworzonych zużytych baterii i użytych akumulatorów oraz o osiągniętych poziomach recyklingu weryfikowano ze zbiorczym zestawieniem danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, natomiast ujęte w sprawozdaniu w zakresie wydajności recyklingu dla baterii i akumulatorów ołowiowo-kwasowych poddano weryfikacji ze zbiorczym zestawieniem danych

⁵¹ Dane ustalone przez pracowników Urzędu na podstawie wysyłanych corocznie wezwań do wszystkich podmiotów posiadających zezwolenia na zbieranie baterii i akumulatorów.

⁵² Sprawozdania wprowadzających:

- Sprawozdanie o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów,
- Wykaz zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, z którymi wprowadzający ma zawartą umowę,
- Sprawozdanie o wysokości należnej opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych,
- Sprawozdanie o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych,
- Sprawozdanie o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne.

Sprawozdania zbierających:

- Sprawozdanie o masie zebranych zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych.

Sprawozdania prowadzącego zakład przetwarzania:

- Sprawozdanie o rodzaju i masie przyjętych do przetwarzania i przetworzonych zużytych baterii i użytych akumulatorów oraz o osiągniętych poziomach recyklingu.
- Sprawozdanie w zakresie wydajności recyklingu dla baterii i akumulatorów ołowiowo-kwasowych.

o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, ze sprawozdaniem o rodzaju i masie przyjętych do przetwarzania i przetworzonych zużytych baterii i zużytych akumulatorów oraz o osiągniętych poziomach recyklingu oraz z posiadanym przez podmiot pozwoleniem zintegrowanym.

Ponadto ustalono, że:

- W czterech przypadkach (spośród sprawozdań złożonych przez pięć podmiotów wprowadzających baterie lub akumulatory) złożono wszystkie wymagane sprawozdania i wykazy.
- Złożone sprawozdania nie zostały wykorzystane przy dokonywaniu analiz bądź typowaniu podmiotów do kontroli. Jednakże jak wskazał Dyrektor, typując podmioty do kontroli, analizowane są wszystkie sprawozdania przesłane przez dany podmiot, i ma to odzwierciedlenie w formularzu do przeprowadzania anlizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej. Punkty oceniane w ramach tej analizy to: sprawozdania i informacje budzące wątpliwości w zakresie zawartych w nich danych oraz nieterminowo wpływające sprawozdania. Ww. sprawozdania nie budziły zastrzeżeń i nie stały się przyczyną przeprowadzenia kontroli przez Marszałka.

Za lata 2016-2018 wpłynęło do Urzędu łącznie 218 sprawozdań o wysokości należnej opłaty produktowej z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu zbierania zużytych baterii przeniśnych i zużytych akumulatorów przeniśnych (z czego 60 za 2016 r., 62 za 2017 i 96 za 2018 r.). Wykazano w nich m.in., że odpowiednio 49, 52 i 35 podmiotów nie osiągnęło wymaganego poziomu zbierania baterii przeniśnych lub akumulatorów przeniśnych. Spośród wszystkich ww. podmiotów zobowiązanych do wpłaty należnej opłaty produktowej, 43 wywiązało się z tego obowiązku w 2016 r. (z czego 32 po terminie określonym w art. 41 ust. 2 ustawy o bateriach i akumulatorach), 43 w 2017 r. (34 po terminie) oraz 30 w 2018 r. (15 po terminie). Dyrektor wyjaśnił, że zaległe należności wynikały ze sprawozdań złożonych za poszczególne lata w drugiej połowie 2020 r. W przypadku podmiotów, które nie wniosły należnej opłaty produktowej wszczęte zostaną postępowania w celu jej wyegzekwowania. Dodał, że podmioty zobowiązane są do przechowywania ewidencji przez okres pięciu lat, w związku z tym marszałek województwa ma możliwość wyegzekwowania opłaty produktowej za rok 2016 r. do końca 2021 r. W przypadku wniesienia opłaty po terminie, naliczane będą odsetki, zgodnie z Ordynacją Podatkową.

(akta kontroli str. 33-40, 903-924)

2.6. Na terenie województwa wg stanu na 2016 r. działało 165 sprzedawców detalicznych baterii samochodowych kwasowo-ołowiowych lub akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych, 170 – w 2017 r., 177 – w 2018 r. oraz 183 – w 2019 r. Urząd nie posiadał jednak wiedzy na temat liczby podmiotów zobowiązanych do składania sprawozdań o wysokości pobranej opłaty depozytowej i przekazanej nieodebranej opłaty depozytowej, a więc liczby sprzedawców, którzy w danym roku pobierali opłatę depozytową, gdyż jak wskazał Dyrektor, kontrolę przestrzegania przez sprzedawców detalicznych i sprzedawców hurtowych przepisów art. 8, art. 9, art. 10 ust. 1, art. 11, art. 31 ust. 3, art. 48-50, art. 53 oraz art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o bateriach i akumulatorach, sprawuje Inspekcja Handlowa. Dodał jednak, że w 2013 r. Urząd wystąpił do Urzędu Statystycznego w Olsztynie o wykaz podmiotów prowadzących sprzedaż detaliczną części i akcesoriów

do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli (według kodu PKD⁵³). W efekcie czego, wysłano łącznie 440 wezwań do potencjalnych pobierających opłatę depozytową. Jak wyjaśnił, większość wezwanych podmiotów odpowiedziała, że nie sprzedaje akumulatorów lub nie pobierała opłaty depozytowej.

W 2016 r. złożono do Urzędu łącznie 43 ww. sprawozdania⁵⁴, z czego osiem po terminie określonym w art. 56 ust. 2 ustawy o bateriach i akumulatorach, w 2017 r. – łącznie 42, z czego sześć po terminie, w 2018 r. - 42, z czego sześć po terminie, a w 2019 r. – 35, z czego 11 po terminie. Nie podejmowano żadnych działań w przypadku nieterminowo złożonych sprawozdań, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor, składanie sprawozdań po terminie wynika najczęściej z niewiedzy podmiotu. Wskazał również, że zgodnie z art. 8 § 1. Kodeksu Postępowania Administracyjnego, organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. W opinii Urzędu, wymierzanie kar finansowych za złożenie sprawozdania po terminie w wyniku niewiedzy spowodowanej ogromem i zawilnością przepisów z zakresu ochrony środowiska byłoby naruszeniem zasady proporcjonalności i postępowania organów w sposób budzący zaufanie do władzy publicznej. Działania prowadzące do nałożenia sankcji finansowych stosowane są w stosunku do podmiotów, które uchylają się od wykonywania obowiązków.

W wyniku weryfikacji ww. sprawozdań przez pracowników Urzędu, nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

W trzech przypadkach⁵⁵ pracownicy Urzędu podjęli działania wobec podmiotów, które nie złożyły ww. sprawozdań, a potencjalnie powinny tego dokonać. Przesłano do tych podmiotów wezwania do złożenia rocznych sprawozdań o wysokości pobranej opłaty depozytowej i przekazanej nieodebranej opłaty depozytowej oraz zobowiązano je do uiszczenia ww. opłaty na rachunek Urzędu. Wszystkie trzy podmioty oświadczyły, że nie pobierały żadnych opłat depozytowych.

(akta kontroli str. 903-913, 925-949)

2.7. W okresie 2016-2020 (do końca lipca) na terenie województwa funkcjonowały dwa podmioty, które wystawiały zaświadczenia o zebranych zużytych bateriach prądozładowych lub zużytych akumulatorach prądozładowych oraz jeden podmiot, który wystawiał zaświadczenia o przetworzonych zużytych bateriach prądozładowych lub zużytych akumulatorach prądozładowych. Na podstawie analizy wszystkich (30) ww. zaświadczeń przekazanych do Urzędu ustalono, m.in., że:

- a) sześć zaświadczeń o zebranych zużytych bateriach prądozładowych lub zużytych akumulatorach prądozładowych (spośród wszystkich ośmiu) zostało przekazanych do Urzędu w terminie zgodnym z art. 59a ust. 1 ustawy o bateriach i akumulatorach, tj. do dnia 28 lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy, jedno 20, a drugie 127 dni po tym terminie,
- b) dziewięć zaświadczeń (na 22) o przetworzonych zużytych bateriach prądozładowych lub zużytych akumulatorach prądozładowych zostało przekazanych do Urzędu w terminie zgodnym z art. 64a ust. 1 ustawy o bateriach i akumulatorach, tj. do dnia 28 lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy, pozostałe zaś po tym terminie (od trzech do 365 dni),
- c) zaświadczenia były weryfikowane odpowiednio ze zbiorczym zestawieniem danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania

⁵³ Polska Klasyfikacja Działalności.

⁵⁴ O wysokości pobranej opłaty depozytowej i przekazanej nieodebranej opłaty depozytowej.

⁵⁵ Dwa przypadki – informacja od Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej w Olsztynie, jeden – donos.

odpadów, ze sprawozdaniem o rodzaju i masie przyjętych do przetwarzania i przetworzonych zużytych baterii i zużytych akumulatorów oraz o osiągniętych poziomach recyklingu, sprawozdaniem o masie zebranych zużytych baterii przenośnych lub zużytych akumulatorów przenośnych, z odpowiednią posiadaną decyzją związaną z gospodarką odpadami jak i z posiadanym przez podmiot pozwoleniem zintegrowanym. Łączna masa przetworzonych zużytych baterii lub zużytych akumulatorów wskazana w ww. zaświadczeniach nie przekraczała rocznych mocy przerobowych zakładu przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów określonych w pozwoleniu zintegrowanym, a łączna masa zużytych baterii lub zużytych akumulatorów wskazana w ww. zaświadczeniach nie przekraczała masy zużytych baterii lub akumulatorów wskazanych w sprawozdaniach zbierającego.

Dyrektor wskazał, że nie podejmowano żadnych działań w stosunku do podmiotów, które przekazywały ww. zaświadczenia po terminie wynikającym z art. 59a ust. 1 i 2 ustawy o bateriach i akumulatorach, gdyż zapisy tego artykułu nie określają, w jakim terminie zaświadczenia te powinny być przekazywane marszałkowi województwa. Dodał również, że Marszałek nie posiada wiedzy, które z podmiotów zbierających lub przetwarzających baterie i akumulatory podpisały umowę z podmiotami pośredniczącymi i wystawiały zaświadczenia.

(akta kontroli str. 33-40, 950-953)

2.8. W okresie 2016-2020 (do końca lipca) Marszałek przeprowadził łącznie dziewięć kontroli przestrzegania przepisów ustawy o bateriach i akumulatorach (nie zlecano kontroli w tym zakresie), z czego cztery kontrole w 2016 r., trzy – w 2017 r. i dwie kontrole w 2019 r. Nie przeprowadzono żadnej kontroli w 2018 r. gdyż jak wyjaśnił Dyrektor, nie stwierdzono takiej potrzeby. W ośmiu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast w jednym, na skutek stwierdzonych nieprawidłowości, Marszałek wydał w dniu 13 lipca 2017 r. decyzję zobowiązującą podmiot do złożenia korekty zbiorczego zestawienia danych o gospodarowaniu odpadami. Podmiot złożył wymagane korekty sprawozdań oraz wnioski o zmianę decyzji w zakresie gospodarowania odpadami. Jednakże postępowanie to nie zostało zakończone, gdyż w dniu 1 lipca 2019 r. podmiot zawiesił działalność, a w związku z tym pozwolenie zintegrowane wygasło.

(akta kontroli str. 150-156, 954-955)

2.9. Na stronie BIP Urzędu udostępniony został⁵⁶ wykaz miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory na terenie województwa. Zawierał on łącznie 1014 pozycji (1009 – miejsca odbioru, pięć – punkty zbierania). Nie udostępniano go w inny sposób, gdyż jak wskazała kierownik Biura Gospodarowania Odpadami Departamentu, zawierał on ponad tysiąc pozycji, więc nie było fizycznej możliwości, aby w sposób czytelny zawiesić go np. na tablicy informacyjnej Urzędu. Dodała również, że nie było praktycznie żadnego zainteresowania ww. wykazem, gdyż nikt nigdy nie interesował się tymi danymi (nie dzwoniło, nie pytano itp.), a jednocześnie każdy obywatel (nawet anonimowo) miał prawo złożyć do Urzędu wniosek o udzielenie informacji o środowisku, w tym np. o ww. miejscach. Dane w ww. wykazie zamieszczane były na podstawie danych zawartych w wykazach punktów zbierania prowadzonych przez danego zbierającego zużyte baterie lub zużyte akumulatory oraz wykazem miejsc odbioru, z których zbierający odbiera zużyte baterie przenośne lub zużyte akumulatory przenośne, załączonych do rocznych sprawozdań o osiągniętych poziomach

⁵⁶ Aktualna wersja była z 18 marca 2020 r. Wcześniejsze wersje obowiązywały od 16 kwietnia 2018 r., 26 kwietnia 2017 r., 5 sierpnia 2016 r. oraz 17 lutego 2016 r.

zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych składanych przez wprowadzających baterie przenośne lub akumulatory przenośne.

Na podstawie analizy ww. wykazu ustalono m.in., że:

- 1.006 miejsc odbioru ujętych w wykazie było aktualnych, wynikających z ww. danych przekazywanych przez wprowadzających baterie przenośne lub akumulatory przenośne (na 1.009 wszystkich),
- 663 pozycje były unikatowe (65,7%), tzn. nie były zduplikowane (646 pozycji), nie występowały potrójnie (12 pozycji) bądź poczwórnice (20 pozycji). Dyrektor wyjaśnił, że ww. wykaz sporządzony został poprzez scalenie wykazów złożonych przez podmioty do tego zobowiązane. Niektóre z podmiotów, miały podpisane umowy z tym samym zbierającym, dlatego w wykazie część miejsc odbioru została powielona. Wskazał, że nie dokonywano weryfikacji ww. wykazu pod kątem powtarzania się podmiotów, gdyż uznano tego typu błąd za nieistotny, tym bardziej, że wykazy te nie budziły żadnego zainteresowania wśród osób trzecich.

(akta kontroli str. 903-913, 956-1022)

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

2.10. Wg stanu na koniec czerwca 2020 r. na terenie województwa funkcjonowało 91 podmiotów wprowadzających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, z czego 68 posiadało zawarte z organizacjami odzysku umowy, o których mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym⁵⁷ (dalej: ustawa o sprzęcie elektrycznym). Wprowadzający ww. sprzęt powierzyli 10 organizacjom odzysku realizację obowiązków związanych z wnoszeniem zabezpieczenia finansowego oraz uiszczaniem opłaty produktowej. Marszałek nie posiadał wiedzy na temat liczby podmiotów wprowadzających ww. sprzęt zobowiązanych do złożenia sprawozdań, o których mowa w art. 73 ust. 2 pkt 5 lit. a tiret piąty oraz lit. c ustawy o odpadach i/lub realizujących ten obowiązek za pośrednictwem organizacji odzysku oraz podmiotów zobowiązanych do wniesienia zabezpieczenia finansowego, gdyż jak wskazał Dyrektor, ww. sprawozdania za lata do 2018 r. włącznie, składane były do GIOŚ. Natomiast sprawozdania za 2019 r. miały wpłynąć w terminie do 11 września 2020 r. przez system BDO, a do dnia złożenia wyjaśnień, tj. do dnia 2 listopada 2020 r., Marszałek nie miał do nich dostępu. Dodał również, że do 2019 r. włącznie, nie było obowiązku składania sprawozdań z przeprowadzonych kampanii edukacyjnych, jednakże w celu ustalenia podmiotów zobowiązanych do ich przeprowadzenia, Urząd corocznie wysyłał do wprowadzających sprzęt, figurujących w rejestrze GIOŚ⁵⁸, a później również wpisanych do rejestru BDO, opracowane przez siebie ankiety⁵⁹. Na ich podstawie dokonywano weryfikacji, które z podmiotów (i w jakiej wysokości) były zobowiązane do wniesienia opłaty za nieprzeprowadzenie kampanii.

Wg wiedzy Marszałka, żaden podmiot nie został zwolniony z wnoszenia opłaty produktowej oraz prowadzenia kampanii edukacyjnej. Za okres 2016-2018 dwa podmioty były zobowiązane do wniesienia opłaty⁶⁰, o której mowa w art. 15 ust. 3. pkt 2 ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (z czego jeden za 2016 r. i jeden za 2018 r.) oraz jeden⁶¹ – opłaty, o której mowa w art. 72

⁵⁷ Dz. U. z 2019 r., poz. 1895, ze zm.

⁵⁸ O którym mowa w art. 124 ustawy o sprzęcie elektrycznym, funkcjonował do dnia utworzenia rejestru BDO i publikowany był na stronie GIOŚ.

⁵⁹ W 2016 r. wysłano 53 ankiety, w 2017 r. – 107, a w 2018 r. – 83. Odpowiedzi uzyskano od wszystkich podmiotów (w siedmiu przypadkach zlecono w tym zakresie kontrolę WIOŚ).

⁶⁰ Liczba ustalona na podstawie otrzymywanych od GIOŚ (na prośbę Marszałka) informacji na temat podmiotów, które w latach 2016, 2017 i 2018 nie osiągnęły wymaganych poziomów w celu zweryfikowania wpłaty lub wystawienia decyzji naliczającej opłatę produktową.

⁶¹ Jw.

ust. 2 ww. ustawy (za 2016 r.). Zobowiązane podmioty wniosły ww. opłaty, jednakże w dwóch przypadkach po ustawowych terminach, tj.:

- opłata produktowa za 2016 r. wpłynęła w dniu 12 kwietnia 2017 r. (termin ustawowy: 15 marca roku następującego po roku, którego opłata dotyczy),
- opłata za kampanie edukacyjne za 2018 r. wpłynęła w dniu 3 marca 2020 r. (termin ustawowy: 31 stycznia roku następującego po roku, którego opłata dotyczy).

W każdym przypadku nieterminowego wywiązywania się z ww. obowiązku, opłaty uwzględniały, zgodnie z Ordynacją Podatkową, automatycznie naliczone (przez system Fundusz Pro) odsetki.

W celu weryfikacji wysokości wniesionej opłaty produktowej zwrócono się do GIOŚ o przesłanie zweryfikowanego naliczenia. W odpowiedzi przekazano do Urzędu sprawozdanie podmiotu, na podstawie którego pracownicy Urzędu dokonali odpowiednich wyliczeń weryfikujących prawidłowość wysokości wniesionej kwoty.

W I kwartale roku 2017 r. Marszałek otrzymał pismo GIOŚ z prośbą o bieżące przekazywanie informacji o wniesionych przez wprowadzających sprzęt opłatach produktowych oraz informacji o podmiotach zwolnionych z opłaty produktowej. Jednocześnie poinformował, że informacje o wprowadzających sprzęt, którzy wykazali w sprawozdaniach, że nie osiągnęli wymaganych poziomów zbierania, odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu będą przekazywane do właściwych marszałków województw. Marszałek zwracał się kilkakrotnie do GIOŚ o informacje na temat podmiotów, które w latach 2016, 2017 i 2018 nie osiągnęły wymaganych poziomów w celu zweryfikowania wpłaty lub wystawienia decyzji naliczającej opłatę produktową⁶².

(akta kontroli str. 150-156, 903-913, 1023-1048)

2.11. Na terenie województwa funkcjonował jeden zakład przetwarzający odpady, zobowiązany do przeprowadzenia rocznego audytu zewnętrznego, o którym mowa w art. 66 ust. 1 ustawy o sprzęcie elektrycznym. W okresie objętym kontrolą Marszałek otrzymał kopie sprawozdań z ich przeprowadzenia⁶³. Pracownicy Urzędu weryfikowali je sprawdzając czy zawierają wszystkie elementy wskazane w ustawie o sprzęcie elektrycznym oraz czy informacje znajdowały pokrycie w posiadanych przez zakład przetwarzania decyzjach i składanych zbiorczych zestawieniach z gospodarowania odpadami. Przesłane sprawozdania nie zawierały żadnych nieprawidłowości, ani uchybień.

(akta kontroli str. 1023-1048)

Pojazdy wycofane z eksploatacji

2.12. Na stronie BIP Urzędu udostępniony został⁶⁴ wykaz przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów oraz punkty zbierania pojazdów. Zawierał on wszystkie dane wymagane art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji⁶⁵ (dalej: ustawa o recyklingu pojazdów). Na podstawie analizy ww. wykazu ustalono m.in., że:

- a) w części dotyczącej stacji demontażu:
 - ujęto 47 podmiotów prowadzących ww. stacje,
 - w 46 przypadkach wykazano aktualne podmioty prowadzące ww. stacje,

⁶² W każdym przypadku otrzymywał odpowiedzi.

⁶³ W dniu 13 maja 2019 r. i 18 maja 2020 r.

⁶⁴ Aktualna wersja była z dnia 30 lipca 2020 r. Wcześniejsze wersje obowiązywały od 21 października 2019 r., 19 lipca 2019 r., 24 lipca 2018 r., 10 stycznia 2018 r., 10 maja 2017 r., 10 stycznia 2017 r., 31 sierpnia 2016 r., 5 sierpnia 2016 r. oraz 17 lutego 2016 r.

⁶⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 1610, ze zm.

- w 44 przypadkach wszystkie informacje dot. stacji demontażu były zgodne z danymi wynikającymi z udzielonych decyzji.
- b) w części dot. punktów zbierania:
 - ujęto dziewięć podmiotów prowadzących ww. punkty,
 - w ośmiu przypadkach wykazano aktualne dane dot. ww. punktów zbierania.

(akta kontroli str. 1049-1112)

2.13. Marszałek nie posiadał wiedzy, jaka była w latach 2016-2018 liczba podmiotów wprowadzających pojazdy zobowiązanych do złożenia sprawozdań, o których mowa w art. 15 ustawy o recyklingu pojazdów i ile z tych podmiotów wypełniło ten obowiązek. Jak wskazał Dyrektor, zgodnie z art. 237a i 237aa ustawy o odpadach, sprawozdania, za lata do 2018 r. włącznie składane były do GIOŚ⁶⁶. Natomiast sprawozdania za 2019 r. miały wpłynąć w terminie do 11 września 2020 r. przez system BDO, ale do dnia 16 października 2020 r., tj. do dnia złożenia wyjaśnień, Marszałek nie miał do nich dostępu.

W zakresie sprawozdań, o których mowa art. 73 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o odpadach:

- a) wszystkie 65 podmiotów zobowiązanych do ich złożenia w 2016 r. i wszystkie 79 w 2017 r. wypełniły ten obowiązek, z czego większość została złożona po wymaganym terminie (odpowiednio: 63 i 77),
- b) spośród 78 zobowiązanych do ich złożenia w 2018 r. wywiązało się z tego obowiązku 75, z czego 52 po wymaganym terminie.

Jak wskazał Dyrektor, Marszałek nie dysponował w latach 2016 i 2017 informacją na temat podmiotów wprowadzających pojazdy. W terminie do 24 lipca 2018 r. wprowadzający pojazdy mieli obowiązek uzyskania wpisu do rejestru BDO w dziale III tab. 1, i na tej podstawie można było poczynić wstępne założenia, co do liczby podmiotów, które mogły również w latach przed 2018 r. wprowadzać opony i oleje smarowe na rynek, jako elementy wprowadzanych pojazdów. W związku z tym wysłanych zostało ponad 200 wezwań do złożenia sprawozdań za lata 2016, 2017 i 2018. Jednakże, z uwagi na dużą ilość dodatkowych obowiązków związanych z BDO, wysyłanie wezwań do złożenia sprawozdań odbyło się dopiero w 2020 r. W odpowiedzi na wezwania, wpłynęły do Urzędu sprawozdania lub informacje, że w danych latach nie były wprowadzane smary ani opony lub informacja, że podmiot zlecił wykonanie obowiązku organizacji odzysku (w związku z tym nie miał obowiązku złożenia sprawozdania). Dodał również, że podmioty zobowiązane są do przechowywania ewidencji przez okres 5 lat, w związku z tym Marszałek ma możliwość wyegzekwowania przedłożenia sprawozdań za 2016 r. do końca 2021 r.

W latach 2016-2018 odpowiednio 61, 75 i 73 podmioty były zobowiązane do uiszczenia opłaty produktowej, z czego wniosło ją na rachunek bankowy Urzędu odpowiednio 56, 64 i 61 podmiotów.

Jak wyjaśnił Dyrektor, zaległe należności z tytułu wprowadzania na rynek opon i olejów smarowych wynikają z zaległych sprawozdań złożonych w drugiej połowie 2020 r. W przypadku podmiotów, które nie wniosły należnej opłaty produktowej wszczęte zostaną postępowania w celu jej wyegzekwowania. Dodał, że w przypadku wniesienia opłaty po terminie, naliczane są odsetki, zgodnie z Ordynacją Podatkową. Dodał również, że podmioty, których dotyczą zaległości to podmioty, o których marszałek w latach 2016 – 2018 nie miał wiedzy, że są

⁶⁶ Marszałek nie zwracał się do GIOŚ z zapytaniem, jaka była w okresie 2016-2018 liczba podmiotów wprowadzających pojazdy zobowiązanych do złożenia sprawozdań, o których mowa w art. 15 ustawy o recyklingu pojazdów i ile z tych podmiotów wypełniło ten obowiązek, gdyż jak wskazał Dyrektor, nie było takiej potrzeby. Wyjaśnił, że do momentu uruchomienia BDO w pełnej funkcjonalności, weryfikacją obowiązków nałożonych na wprowadzających pojazdy zajmował się GIOŚ.

wprowadzającymi produkty. Wiedzę taką nabył dopiero po zarejestrowaniu się tych firm w rejestrze BDO w 2018, 2019 lub 2020 r. W okresie tym firmy zaczęły się masowo wpisywać do rejestru, ponieważ prowadzenie działalności bez wpisu do rejestru BDO zagrożone jest karą od 1000 zł nawet do 1 mln zł.

(akta kontroli str. 150-156, 903-913, 1113-1120)

Opakowania i odpady opakowaniowe

2.14. Dokumenty DPO, DPR, EDPO i EDPR przekazywane przez przedsiębiorców na podstawie przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami, wpływały do Urzędu wyłącznie w wersji papierowej. Dokumenty te dodatkowo ewidencjonowano w utworzonych komputerowych plikach danych excel. Pracownicy Urzędu weryfikowali je poprzez sprawdzenie czy ilości w nich podane nie przekraczały ilości ujętych w zbiorczych zestawieniach danych oraz zezwoleniach na przetwarzanie odpadów. Jak wskazał Dyrektor, miało to na celu wyeliminowanie procedury handlu dokumentami bez pokrycia. Dodatkowo, podczas każdej kontroli podmiotu prowadzącego recykling lub odzysk odpadów opakowaniowych, informacje zawarte w dokumentach DPO i DPR były weryfikowane z dokumentami ewidencji.

Na podstawie analizy dokumentów DPO wystawionych przez dwa podmioty (łącznie 16 dokumentów) oraz DPR wystawionych przez cztery podmioty (łącznie 100 dokumentów) ustalono m.in., że:

- wszystkie dokumenty DPO i 91 DPR wystawione zostały na poprawnych, obowiązujących w chwili wystawienia formularzach,
- dziewięć dokumentów DPR wystawiono na nieaktualnym wzorze, a Dyrektor wyjaśnił to tym, że zawierały one wszystkie wymagane informacje określone w aktualnym wzorze i w związku z tym spełniały swoją rolę,
- w żadnym z ww. dokumentów nie wystąpiły błędy formalne,
- we wszystkich dokumentach DPO i DPR dane w zakresie kodu i rodzaju odpadów były zgodne z danymi wynikającymi ze zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, a rodzaj i masa odpadów opakowaniowych przyjętych do innego niż recykling procesu odzysku (DPO) bądź przyjętych do recyklingu (DPR) nie przekraczały wielkości wynikających z posiadanych decyzji, w tym w przypadku 96 dokumentów DPR – podczas przeprowadzonych przez pracowników Departamentu kontroli na miejscu u trzech podmiotów, potwierdzono zgodność danych zawartych w ww. dokumentach z prowadzoną przez te podmioty ewidencją odpadów.

(akta kontroli str. 1121-1143)

2.15. W okresie 2016-2020 (do końca lipca) przeprowadzono łącznie 53 kontrole przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami, z czego:

- a) osiem kontroli dotyczyło wyłącznie kontroli podmiotów gospodarujących odpadami opakowaniowymi w zakresie zapewnienia odzysku, w tym recyklingu odpadów opakowaniowych takiego samego rodzaju jak opakowania wprowadzone na rynek, właściwej kwalifikacji procesów przetwarzania odpadów i posiadanych decyzji na przetwarzanie odpadów, źródeł powstawania odpadów i sposobów postępowania z nimi,
- b) 15 – dotyczyło zarówno ww. zakresu jak realizacji obowiązku prowadzenia i rozliczenia publicznych kampanii edukacyjnych oraz obowiązku naliczenia i wpłacenia opłaty produktowej, przekazywanie wpływów z opłaty produktowej, a także opłaty recyklingowej,

- c) osiem – dotyczyło kontroli realizacji obowiązku naliczenia i wpłacenia opłaty produktowej, przekazywanie wpływów z opłaty produktowej, a także opłaty recyklingowej,
- d) siedem – dotyczyło kontroli zarówno realizacji obowiązku prowadzenia i rozliczenia publicznych kampanii edukacyjnych jak i obowiązku naliczenia i wpłacenia opłaty produktowej, przekazywanie wpływów z opłaty produktowej, a także opłaty recyklingowej,
- e) 15 kontroli w zakresie gospodarowania odpadami opakowaniowymi przeprowadzono u wytwórców odpadów opakowaniowych.

W 42 kontrolach stwierdzono nieprawidłowości. Dotyczyły one m.in.

- niewłaściwie wypełnionych zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- niewłaściwie prowadzonej ewidencji odpadów,
- niewłaściwie wystawionych dokumentów potwierdzających recykling (DPR),
- przetwarzania poszczególnych rodzajów odpadów niezgodnie z wydanymi pozwoleniami,
- nieaktualnych danych w BDO w zakresie wytwórcy opakowań i wprowadzającego produkty w opakowaniach, bądź w ogóle nie złożenia wniosku o wpis do rejestru BDO.

W każdym przypadku monitorowano podejmowane przez kontrolowane podmioty działania zmierzające do usunięcia nieprawidłowości. Wszystkie nieprawidłowości będące w zakresie kompetencji Marszałka, zostały usunięte przez kontrolowane podmioty.

W stosunku do pięciu podmiotów (na 12) wykonano obowiązek przeprowadzenia co najmniej raz na trzy lata kontroli, o której mowa w art. 53 ust. 2 ustawy o gospodarce opakowaniami.

W badanym okresie 15 razy poinformowano WIOŚ o stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowościach, celem podjęcia odpowiednich działań będących w jego kompetencji (z czego sześciokrotnie w 2018 r., trzykrotnie w 2019 r. i sześciokrotnie w 2020 r.).

Informacje o wynikach kontroli za lata 2016, 2018 i 2019 przekazano Ministrowi Środowiska oraz Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska terminowo, tj. zgodnie z art. 53 ust. 6 ustawy o gospodarce opakowaniami. Na podstawie analizy informacji o wynikach kontroli za 2019 r. ustalono, że dane w niej zawarte były rzetelne, tj. przedstawiały dane o wszystkich wymaganych, zrealizowanych kontrolach i wynikających z nich wnioskach.

(akta kontroli str. 1144-1206)

2.16. Nie wszystkie podmioty zobowiązane do złożenia rocznych sprawozdań z zakresu gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy o odpadach, wywiązały się z tego obowiązku. I tak⁶⁷, za rok:

- 2016 – wpłynęło do Urzędu 575 ww. sprawozdań, mimo że podmiotów zobowiązanych do ich złożenia było 592,
- 2017 – 517 (553),
- 2018 – 491 (540).

⁶⁷ Wg stanu na dzień 6 października 2020 r.

Dyrektor wskazał, że do podmiotów, które nie złożyły sprawozdań zostały dwukrotnie wysłane wezwania do ich złożenia (ostatnie w drugiej połowie 2020 r.). Podmioty zobowiązane są do przechowywania ewidencji przez okres pięciu lat, w związku z tym marszałek województwa ma możliwość wyegzekwowania przedłożenia sprawozdań za rok 2016 r. do końca 2021 r. W przypadku braku odpowiedzi na wezwanie zostanie skierowane zawiadomienie do sądu w celu wymierzenia grzywny. Wysyłanie wezwań za lata 2017 i 2018 opóźniły się w czasie z powodu natłoku zadań związanych z uruchomieniem rejestru BDO. Podał również, że podmioty, które do dnia złożenia wyjaśnień nie złożyły sprawozdań to podmioty, o których marszałek w latach 2016 – 2018 nie miał wiedzy, że są wprowadzającymi produkty w opakowaniach. Wyjaśnił, że obowiązek składania ww. sprawozdań wprowadziła ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych. Od tego czasu Marszałek prowadził działania mające na celu identyfikację jak największej liczby podmiotów do tego zobowiązanych. W 2017 r. weryfikując sprawozdania za 2016 r. bazował na wykazie tychże podmiotów aktualizowanym na bieżąco. Podmioty, które do dnia złożenia wyjaśnień nie złożyły sprawozdań, to podmioty, o których Marszałek w latach 2016-2018 nie miał wiedzy, że są wprowadzającymi produkty w opakowaniach. Wiedzę taką nabył dopiero po zarejestrowaniu się tych firm w rejestrze BDO w 2019 bądź w 2020 r. W okresie tym firmy zaczęły się masowo wpisywać do rejestru, ponieważ prowadzenie działalności bez wpisu do rejestru BDO zagrożone jest karą od 1000 zł nawet do 1 mln zł.

W związku z niezłożeniem wymaganych sprawozdań za 2016 r. Urząd wysłał 557⁶⁸ wezwań, za 2017 r. – 449⁶⁹, a za 2018 r. – 459⁷⁰. Dodatkowo kontaktowano się telefonicznie i poprzez e-mail z podmiotami zobowiązanymi do ich złożenia, informując o takim obowiązku⁷¹.

Dyrektor wyjaśnił, że do Biura Gospodarowania Odpadami trafia rocznie kilkanaście tysięcy sprawozdań, które muszą zostać zweryfikowane i wprowadzone do systemów komputerowych. Część z tych sprawozdań wiąże się z ustaleniem różnego rodzaju opłat. Wysokość wniesionych opłat musi być zweryfikowana i odpowiednie informacje muszą zostać przekazane do Biura Opłat Środowiskowych, które przekazuje środki finansowe kolejnym odbiorcom. Zadanie to jest zadaniem priorytetowym, z uwagi na obowiązek trzymania dyscypliny finansów publicznych. Weryfikacja, które z podmiotów nie złożyły wymaganych sprawozdań i wzywaniu ich do złożenia brakujących dokumentów odbywa się zazwyczaj w drugiej połowie roku. Wskazał, że z uwagi na dużą ilość dodatkowych obowiązków związanych z BDO, wysyłanie wezwań do złożenia sprawozdań przesunęło się w czasie. Wyjaśnił, że do dnia złożenia ww. wyjaśnień, wszystkie podmioty, które z wstępnych założeń wynikających z posiadanych przez Urząd informacji powinny były złożyć wymagane sprawozdania, zostały już wezwane. Dodał też, że podmioty zobowiązane są do przechowywania ewidencji przez okres pięciu lat.

W Urzędzie nie obowiązywały pisemne procedury w zakresie weryfikacji ww. sprawozdań. Jednakże, jak wskazał Dyrektor, weryfikacja ta polegała na sprawdzeniu poprawności wypełnienia i kompletności danych, o których mowa w art. 73 ust 2 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy o odpadach. Sprawdzano prawidłowość wyliczenia osiągniętego poziomu odzysku/recyklingu oraz prawidłowość wyliczenia należnej opłaty produktowej (poprzez ich przeliczenie z wykorzystaniem systemu SOZAT-WBZŚ). Porównywano informacje ze sprawozdań ze zbiorczymi zestawieniami

⁶⁸ Łącznie w okresie 2016-2020.

⁶⁹ Jw.

⁷⁰ Jw.

⁷¹ Udokumentowane to było adnotacjami ujętymi na sprawozdaniach.

danych o gospodarce odpadami i zezwoleniami na przetwarzanie odpadów⁷². Dodatkowo przeprowadzono kontrole przedsiębiorcy, podczas których potwierdzano prawdziwość informacji ze sprawozdań z prowadzoną ewidencją i dokonywano oględzin instalacji.

Jak wskazał Dyrektor, około 80% ww. sprawozdań zawierała błędne informacje, a około 50% nie zawierała wszystkich wymaganych danych. Błędy merytoryczne i sumaryczne, jak i braki w sprawozdaniach wyjaśniano na bieżąco podczas ich weryfikacji poprzez kontakt telefoniczny bądź e-mail, w której wyniku do Urzędu wpływała korekta sprawozdań, bądź też sporządzano notatkę służbową. Dodatkowo w 2016 r. pisemnie wezwano pięć podmiotów do korekty i uzupełnienia złożonych sprawozdań, w 2017 r. – dwa podmioty, a w 2018 r. – osiem.

Najczęstszym rodzajem odpadów opakowaniowych poddanych recyklingowi i odzyskowi wskazanym w ww. sprawozdaniach były opakowania z papieru i tektury.

Sprawozdania wykorzystywano do typowania podmiotów do kontroli. Dokonywano analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej biorąc pod uwagę różne kryteria tj. sprawozdania i informacje budzące wątpliwości w zakresie zawartych w nich danych, nieterminowo wpływające sprawozdania oraz brak przedkładania przez przedsiębiorcę wymaganych prawem sprawozdań i informacji.

Na podstawie analizy pięciu wybranych losowo sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, złożonych przez pięć podmiotów, ustalono, m.in. że:

- wszystkie zostały złożone w wymaganym terminie, tj. do 15 marca za rok poprzedni,
- wszystkie zostały zweryfikowane przez pracowników Urzędu, w tym w sprawozdaniach czterech podmiotów stwierdzono błędy oraz braki (m.in. niewypełnienie danych dot. masy i rodzaju odpadów opakowaniowych poddanych odzyskowi, niewskazania sposobu prowadzenia kampanii edukacyjnych i poniesionych na ten cel kosztów, błędnego wyliczenia poziomu recyklingu opakowań i należnej opłaty produktowej), które zostały skorygowane na wniosek Urzędu.

(akta kontroli str. 150-156, 903-913, 1207-1246)

2.17. Marszałek posiadał wiedzę o liczbie podmiotów zobowiązanych do poddania się audytowi, o którym mowa w art. 48 ustawy o gospodarce opakowaniami. Wynikała ona z analizy dokumentów potwierdzających recykling odpadów opakowaniowych i dokumentów potwierdzających inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych oraz wydanych na podstawie art. 41 ustawy o odpadach zezwoleń, pozwalających na odzysk odpadów o masie przekraczającej 400 Mg. W roku 2016, 2018 i 2019 były to cztery podmioty, a w 2017 r. – pięć.

W latach 2017-2019 wszystkie ww. podmioty złożyły sprawozdania z przeprowadzonych ww. audytów, natomiast w 2016 r. – trzy (spośród czterech). Do podmiotu, który nie przekazał ww. sprawozdania, skierowano pismo z prośbą o jego przekazanie. Mimo tego ww. podmiot nie przedłożył przedmiotowego sprawozdania. Jak wyjaśnił Dyrektor, do końca 2018 r. brak było przepisów umożliwiających marszałkowi województwa podejmowanie działań w przypadku nieprzedłożenia sprawozdania z audytu, jak i nie było również przepisów karnych związanych z niewywiązania się z tego obowiązku.

⁷² Nie zwracano się do podmiotów przedkładających ww. sprawozdania o przekazanie szczegółowych dokumentów źródłowych tj. np. ewidencji odpadów.

W dwóch przypadkach ww. sprawozdania nie wpłynęły w wymaganym § 5 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie rocznego audytu zewnętrznego przedsiębiorców wystawiających dokumenty DPO, DPR, EDPO lub EDPR⁷³ (dalej: rozporządzenie w sprawie audytu) terminie, tj. do 15 czerwca roku następującego po roku kalendarzowym, którego audyt dotyczy (sprawozdanie za 2017 r. wpłynęło w dniu 19 listopada 2018 r., a za 2018 r. – 2 sierpnia 2019 r.). Nie podjęto żadnych działań w stosunku do ww. podmiotów, gdyż jak wskazał Dyrektor, w przepisach prawnych nie określono żadnych sankcji za nieprzedłożenie sprawozdania w terminie. Dodał też, że ww. sprawozdania wpłynęły tylko z kilkumiesięcznym opóźnieniem, a Departament ma inne, priorytetowe zadania.

W żadnym sprawozdaniu z przeprowadzonego audytu, nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości, które zgodnie z art. 53 ust. 2a ustawy o gospodarce opakowaniami, powodowałyby wszczęcie kontroli przez Marszałka. Wszystkie ww. sprawozdania z audytów były weryfikowane przez pracowników Urzędu. Sprawdzano m.in. zakres dokumentu akredytacyjnego weryfikatora środowiskowego przeprowadzającego audyt, zgodność zakresu audytu z wymogami art. 48 ustawy o gospodarce opakowaniami jak i rozporządzenia sprawie audytu oraz zgodność informacji ujętych w ww. sprawozdaniu z dokumentami będącymi w posiadaniu Urzędu. W wyniku ww. weryfikacji nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości ani uchybień.

(akta kontroli str.903-913, 1247-1250)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie podjęto działań (wg stanu na 27 lipca 2020 r.) w celu wyegzekwowania od jednego z pięciu badanych podmiotów (wprowadzający baterie lub akumulatory) obowiązku złożenia sprawozdania o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne za 2018 r. Zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy o odpadach termin ten upłynął 15 marca 2019 r.

Dyrektor Departamentu wyjaśnił, że do Biura Gospodarowania Odpadami trafia rocznie kilkanaście tysięcy sprawozdań, które muszą zostać zweryfikowane i wprowadzone do systemów komputerowych. Część z tych sprawozdań wiąże się z ustaleniem różnego rodzaju opłat. Wysokość wniesionych opłat musi być zweryfikowana i odpowiednie informacje muszą zostać przekazane do Biura Opłat Środowiskowych, które przekazuje środki finansowe kolejnym odbiorcom. Zadanie to jest zadaniem priorytetowym, z uwagi na obowiązek trzymania dyscypliny finansów publicznych. Weryfikacja, które z podmiotów nie złożyły wymaganych sprawozdań i wzywaniu ich do złożenia dokumentów odbywa się zazwyczaj w drugiej połowie roku. Z uwagi m.in. na to, że w okresie grudzień 2019 - styczeń 2020 wpłynęło do Urzędu kilkanaście tysięcy wniosków, wysyłanie wezwań do złożenia sprawozdań za rok 2018 r. przesunęło się w czasie. Wskazał również, że ww. podmiot został już w trakcie kontroli NIK wezwany do złożenia brakującego sprawozdania. Dodał też, że podmioty zobowiązane są do przechowywania ewidencji przez okres 5 lat, w związku z tym Marszałek ma możliwość wyegzekwowania przedłożenia sprawozdań za rok 2018 r. do końca 2023 r.

(akta kontroli str. 33-40, 916-920)

2. W wykazie miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory na terenie województwa, zamieszczonym na stronie BIP Urzędu (według stanu na dzień 18 marca 2020 r.), nie ujęto niektórych miejsc

⁷³ Dz. U. z 2015 r., poz. 2264.

wskazanych w wykazach punktów zbierania prowadzonych przez zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory oraz miejsc odbioru, z których zbierający odbierają zużyte baterie przenośne lub zużyte akumulatory przenośne załączonych do rocznych sprawozdań o osiągniętych poziomach zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych składanych przez wprowadzających baterie przenośne lub akumulatory przenośne, tj. nie ujęto miejsca znajdującego się w:

- a) Publicznej Szkole Podstawowej im. Ignacego Krasickiego w Elgnowie (Elgnowo 6),
- b) Spółce WIGAR Sp. z o.o. (Giżycko, ul. Królowej Jadwigi 14),
- c) Spółce TXM S.A. (Iława, ul. Sobieskiego 43),
- d) Spółce Rossmann Supermarkety Drogerijne sp. z o.o. (Olsztynek, ul. Mrongowiusza 26).

Dodatkowo w ww. wykazie znajdowały się trzy pozycje, które były niezgodne z przekazanymi danymi i zawierały błędne informacje (błędna nazwa miasta, błędny opis miejsca), tj.:

- a) Kaufland Polska Markety sp. z o.o. (Olecko, Plac Wolności 24a),
- b) Wojska Polskiego 8 (Olecko, Plac Wolności 24a),
- c) Rossmann Supermarkety Drogerijne sp. z o.o. (Olsztynek, Sudwa 18).

Dyrektor wyjaśnił, że ww. błędy wynikały z pomyłki pracowników je sporządzających. Wskazał, że ww. wykazy zostały w trakcie kontroli poprawione i na stronie BIP Urzędu widnieją już poprawne zestawienia.

(akta kontroli str. 33-40, 903-913, 956-1018)

3. W wykazie przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów oraz punkty zbierania pojazdów zamieszczonym na stronie BIP Urzędu w dniu 30 lipca 2020 r., w części dotyczącej:

1) stacji demontażu:

- a) wskazano podmiot (KANON Daniel Burnos&Sławoj Ody), który zgodnie z decyzją z dnia 26 lutego 2020 r. nie posiadał już pozwolenia na prowadzenie ww. stacji;
- b) błędnie wskazano w dwóch przypadkach adresy stacji demontażu, tj. w przypadku podmiotu:
 - Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe „MAX” Andrzej Markuszewski wskazano, że miejsce stacji demontażu znajduje się przy ul. Jagiellońskiej 11B, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie, mimo że ww. stacja mieściła się przy ul. H. Sienkiewicza 3A, 13-306 Kurzętnik,
 - Firma Handlowo-Uslugowa Sebastian Majewski wskazano, że miejsce stacji demontażu znajduje się przy ul. Krzywej 58, 11-700 Mrągowo, mimo że ww. stacja znajdowała się przy ul. Przemysłowej 13, 11-700 Mrągowo.

2) punktów zbierania:

- a) zamieszczony był podmiot (Firma Produkcyjno-Handlowo-Uslugowa „PASPOL” Stanisław Pawlicki), któremu decyzją z dnia 21 marca 2013 r. wygaszono pozwolenie na prowadzenie ww. działalności,
- b) nie zamieszczono podmiotu prowadzącego taki punkt tj. PHU Pietras Piotr Pietras, posiadającego aktualną decyzję w zakresie zbierania i transportu odpadów.

Dyrektor wyjaśnił, że ww. błędy wynikały z pomyłki pracowników je sporządzających i wiąże się to z presją pod jaką od grudnia 2019 r. pracują

pracownicy Biura Gospodarowania Odpadami, wynikającą głównie z niedoboru pracowników oraz brakiem wiedzy i doświadczenia nowo zatrudnionych pracowników. Dodał, że ww. wykazy zostały poprawione w trakcie kontroli i na stronie BIP Urzędu widnieją już poprawne zestawienia.

(akta kontroli str. 33-40, 1049-1112)

4. Informacja o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2017 r., sporządzona na podstawie art. 53 ust. 6 ustawy o gospodarce opakowaniami, została przekazana Ministrowi Środowiska oraz Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska 22 sierpnia 2019 r., mimo że zgodnie z ww. przepisem, powinna zostać przekazana do 15 lipca 2018 r.

Dyrektor wyjaśnił, że opóźnienie to wynikało z uruchomienia 24 stycznia 2018 r. rejestru BDO i ogromną ilością związanej z tym dodatkowej pracy. Sprawozdanie to jest przesyłane do Ministra Środowiska i GIOŚ w celach czysto informacyjnych. Świadczy o tym fakt, że żaden z tych organów nie zwrócił się do Marszałka Województwa o jego przesłanie.

(akta kontroli str.903-913, 1187-1190)

5. Nie objęto kontrolami z częstotliwością wskazaną w art. 53 ust. 2 ustawy o gospodarce opakowaniami (raz na trzy lata) siedem podmiotów (na 12) prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, wystawiających dokumenty DPO i/lub DPR. Dotyczyło to następujących przedsiębiorców:

- a) Polplast Sp. z o.o. – ostatnia kontrola przeprowadzona została 7 stycznia 2020 r., a wcześniejsza – 27 września 2016 r.,
- b) Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TOM Stefan Tomaszewski – jedyna kontrola została przeprowadzona w dniu 9 sierpnia 2016 r.,
- c) Przedsiębiorstwo Tworzyw Sztucznych Dreszler Bogdan Dreszler – 12 października 2016 r.,
- d) Granpol Alicja Źródlewska – 29 września 2016 r.,
- e) Eugeniusz Koch PPHU Koch, ul. Rynkowa 16, 11-400 Kętrzyn – 2 grudnia 2016 r.,
- f) Plast-Fol Sp. z o.o. – 9 grudnia 2016 r.,
- g) ML Sp. z o.o. – 12 grudnia 2016 r.

Dyrektor wyjaśnił że przeprowadzenie tych kontroli planowane było na rok 2019. Jednakże kontrole nie odbyły się z powodu uruchomienia 24 stycznia 2018 r. rejestru BDO. Ilość pracy do wykonania przez pracowników Biura Gospodarowania Odpadami podwoiła się. W okresie do końca 2019 roku rozpatrzonych zostało około 5 tys. wniosków o wpis do rejestru. W związku z zapowiedziami Ministra Klimatu o obowiązkowym prowadzeniu elektronicznej ewidencji odpadów, na przełomie lat 2019 i 2020 wpłynęło do urzędu 10 tys. kolejnych wniosków. W okresie tym pracownicy zajmowali się właściwie tylko odbieraniem telefonów z licznymi zapytaniami. Utworzono punkt konsultacyjny, w którym obsługiwano petentów, którzy oczekiwali osobistego załatwienia sprawy. Do prowadzenia spraw związanych z rejestrem BDO zaangażowani zostali pracownicy również innych Departamentów, którzy wykonywali te zadania w ramach nadgodzin. Jednak nie pozwoliło to na wywiązanie się ze wszystkich ustawowych obowiązków nałożonych na Marszałka w zakresie gospodarki odpadami. Jednocześnie Minister Klimatu nie zapewnił środków finansowych, ani narzędzi na poprawną realizację zadania. Do dnia dzisiejszego część zadań zleconych rządowych (w tym wydawanie decyzji z zakresu gospodarki odpadami) jest finansowane w całości z budżetu województwa, ponieważ Wojewoda Warmińsko-Mazurski odmawia ich refundacji.

Sam system BDO zawierał wiele błędów i nie posiada wszystkich wymaganych funkcjonalności do prawidłowego działania. Z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne w 2020 r., kontrole podmiotów prowadzących odzysk i recykling odpadów opakowaniowych odbędą się najprawdopodobniej dopiero w 2021 r.

(akta kontroli str. 903-913, 1144-1165)

6. Nie poinformowano WIOŚ, stosownie do wymogu określonego w art. 53 ust. 5 ustawy o opakowaniach, o stwierdzeniu w 11 kontrolach dotyczących przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami, które przeprowadzone zostały w okresie 2016-2020 (do końca lipca), m.in. naruszenia art. 23 ust. 4 oraz art. 78 ww. ustawy oraz niedokonania wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami.

Dyrektor wyjaśnił, że w ocenie organu nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających podjęcia działań WIOŚ. Wynikały one z braku znajomości przepisów lub błędnej ich interpretacji i polegały głównie na błędach w prowadzeniu ewidencji odpadów i w sprawozdaniach składanych marszałkowi województwa. Żadne ze stwierdzonych nieprawidłowości nie wynikały z nielegalnych działań i nie miały konsekwencji, które mogłyby stanowić zagrożenie dla środowiska. Podmioty zostały pouczone o obowiązkach prawnych i udzielono im instruktażu na miejscu. Po zakończeniu kontroli wszystkie podmioty złożyły korekty sprawozdań. Dodał również, że WIOŚ w przypadku tego typu nieprawidłowości z reguły stosuje tylko sankcje w formie pouczenia, z uwagi na skalę nieprawidłowości w gospodarce odpadami w kraju (w 95% kontroli przeprowadzonych przez Marszałka Województwa stwierdzane są nieprawidłowości). Jego zdaniem do dnia dzisiejszego WIOŚ nie wszczął żadnego postępowania w sprawie wymierzenia kary administracyjnej w odpowiedzi na zawiadomienie złożone przez Marszałka Województwa.

NIK uważa, że Marszałek w przypadku stwierdzenia w toku kontroli naruszenia przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami, powinien stosownie do art. 53 ust. 5 poinformować WIOŚ, a więc podmiot właściwy do podjęcia ewentualnych działań w związku z przysługującymi mu kompetencjami.

(akta kontroli str. 903-913, 1144-1179, 1251-1387)

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek monitorował funkcjonowanie na terenie województwa rynku odpadów użytkowych, m.in. dokonując analizy danych zawartych w przedkładanych mu sprawozdaniach. Stwierdzono jednak nieprawidłowości, a dotyczyły one głównie:

- niezgodności ze stanem faktycznym, zamieszczonych na stronie BIP Urzędu, wykazów: miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory oraz przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów i punkty zbierania pojazdów,
- niepoinformowania WIOŚ o stwierdzonych, w 11 kontrolach przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami, nieprawidłowościach dotyczących m.in. naruszenia art. 23 ust. 4 oraz art. 78 ustawy o gospodarce opakowaniami,
- nieskontrolowania, stosownie do wymogu ustawy o gospodarce opakowaniami, raz na trzy lata siedmiu (na 12) podmiotów prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych, wystawiających dokumenty DPO i/lub DPR,
- nieterminowego przekazania Ministrowi Środowiska oraz Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2017 r.

3. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych

Opis stanu faktycznego

3.1. Marszałek posiadał dane o rzeczywistej ilości odbieranych i zbieranych odpadów komunalnych na obszarze województwa, o ilości i sposobach przetwarzaniach odpadów komunalnych i przetwarzania odpadów ze zmieszanych odpadów komunalnych. Informacje takie wynikały z corocznych sprawozdań gmin i związków międzygminnych oraz z instalacji do przetwarzania odpadów. Możliwości ich zagospodarowania i potrzeby inwestycyjne z tym związane analizowane były każdorazowo na etapie aktualizacji WPGO⁷⁴. Wg Planu inwestycyjnego na lata 2016-2022, będącego załącznikiem do WPGO⁷⁵, zaplanowano na terenie województwa m.in.:

- do rozbudowy/modernizacji: trzy instalacje do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, siedem - do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów, trzy – do recyklingu odpadów, sześć – do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, 16 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- do wybudowania: dwie inwestycje do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, 11 - do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów, trzy - do recyklingu odpadów, 11 instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, 45 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W WPGO zidentyfikowano także problemy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi i odpadami pochodzącymi z przetworzenia odpadów komunalnych. Dotyczyły one m.in.:

- braku wystarczającej liczby punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- niewystarczającej mocy przerobowej instalacji do recyklingu odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, których produkty posiadają właściwości nawozowe lub właściwości środków wspomagających uprawę roślin,
- niewystarczającej świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie prawidłowej selektywnej zbiórki odpadów, prawidłowego postępowania z opadami i negatywnego wpływu odpadów na środowisko przyrodnicze,
- niezadowalającego postępu w selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych,
- nieosiągania przez część gmin odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Sprawozdanie z realizacji WPGO z okresu 2014-2016 zostało przyjęte przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 28 grudnia 2017 r., natomiast sporządzenie sprawozdania za okres 2017-2019, jak wskazał Dyrektor, planowane jest w pierwszej połowie 2021 r.

Nie zlecano i nie przeprowadzono badań morfologii wytwarzanych na terenie województwa odpadów, gdyż jak wskazał Dyrektor, nie stwierdzono takiej

⁷⁴ WPGO obowiązujące w okresie objętym kontrolą:

- z dnia 19 czerwca 2012 r.,

- z dnia 28 grudnia 2016 r., aktualizacje: 18 lutego 2019 r. (dodanie rozdziału: Miejsca spełniające warunki magazynowania odpadów - wyznaczone do kierowania zatrzymanych transportów odpadów, w związku z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1479)), i 17 czerwca 2019 r. (Zaktualizowanie Planu inwestycyjnego w celu umożliwienia przedsiębiorcom skorzystania z dofinansowania inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami).

⁷⁵ Ostatnia aktualizacja z 17 czerwca 2019 r.

potrzeby. Wyjaśnił, że skład odpadów komunalnych jest bardzo dobrze znany zarządzającym instalacjami komunalnymi, w których zmieszane odpady komunalne są rozsortowywane na poszczególne frakcje.

(akta kontroli str. 420-629, 1398-1530)

3.2. Urząd otrzymał od wszystkich gmin województwa⁷⁶ sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2016-2018, z czego w czterech przypadkach wpłynęły one do Urzędu po terminie wskazanym w art. 9q ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷⁷ (dalej: ustawa ucpg), tj. po 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy. Dotyczyło to sprawozdania od: Gminy Jedwabno – za 2016 r., które do Urzędu wpłynęło 12 kwietnia 2017 r.; Gminy Wiejskiej Kętrzyn – za 2017 r., 4 kwietnia 2018 r.; Gminy Miejskiej Kętrzyn – za 2018 r., 3 kwietnia 2019 r. oraz Gminy Korsze – sprawozdanie za 2018 r. wpłynęło 16 kwietnia 2019 r. Pracownicy Urzędu poinformowali WIOŚ o wszystkich ww. przypadkach oraz zweryfikowali sprawozdania z:

- rocznymi sprawozdaniami o wytworzonych odpadach i gospodarowaniu odpadami składanym przez Regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych tzw. RIPOK (ilość przyjętych zmieszanych odpadów komunalnych, ilość pozostałości z sortowania przekazanych do składowania na składowisku opadów),
- dodatkowymi danymi, o które corocznie występowano do składających ww. sprawozdania, dot. sposobu zagospodarowania (proces, instalacja) odpadów czterech frakcji (papieru, metali, tworzyw sztucznych oraz szkła przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi) na bazie której, dany podmiot wyliczał osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia tych frakcji.

Pracownicy Urzędu współpracowali z WIOŚ w zakresie weryfikacji ww. sprawozdań. Corocznie, przed terminem ich złożenia, pracownicy Departamentu spotykali się z pracownikami WIOŚ odpowiedzialnymi za weryfikację ww. sprawozdań. Omawiano jednolity sposób wypełnienia sprawozdań, zakres wymaganych danych, wymieniano również uwagi na temat sprawozdawczości na dany rok (m.in. na ww. spotkaniach pracownicy WIOŚ sugerowali, aby pierwsze korekty sprawozdań uzgadniać w formie e-mail bądź telefonicznie, a dopiero w ostateczności występować do danego podmiotu z oficjalnym pismem). W każdym stwierdzonym przypadku nieterminowego, nierzetelnego wypełnienia ww. sprawozdania bądź nieosiągnięcia przez dany podmiot poziomu: recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, informowano telefonicznie bądź w formie e-mail pracownika WIOŚ.

W ramach weryfikacji ww. sprawozdań nie zwracano się do podmiotów ich składających o dokumenty źródłowe tj. np. ewidencję odpadów czy faktury, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor, sprawozdania te są sporządzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta bądź związek międzygminny na podstawie sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

⁷⁶ Większość gmin należała do związków międzygminnych, i sprawozdania za te gminy składały związki: Ekologiczny Związek Gmin "Działdowszczyzna" (12 gmin), Mazurski Związek Międzygminny - Gospodarka Odpadami (12 gmin), Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” w Elku (12 gmin), Związek Gmin Regionu Ostródzko - Iławskiego „Czyste Środowisko” (19 gmin).

⁷⁷ Dz. U. z 2020 r., poz. 1439.

podmioty zbierające odpady komunalne, a także w oparciu o sprawozdanie prowadzącego instalacje komunalną, zawierające informacje o odpadach, które poddał procesowi przygotowania do ponownego użycia, recyklingu lub odzysku innymi metodami lub przekazał w tym celu innemu posiadaczowi odpadów oraz o masie wytworzonych i poddanych składowaniu pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. W celu weryfikacji danych zawartych w ww. sprawozdania, to wójt, burmistrz lub prezydent bądź przewodniczący związku międzygminnego może zobowiązać podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmiot prowadzący punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmiot zbierający odpady komunalne, prowadzącego instalacje komunalną lub innego posiadacza odpadów, do okazania dokumentacji, na podstawie której były sporządzane dokumenty na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów. W przypadku, gdy sprawozdanie było sporządzone nierzetelnie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta bądź przewodniczący związku międzygminnego wzywa podmiot, który przekazał sprawozdanie, do jego uzupełnienia lub poprawienia. Dyrektor wskazał też, że podmiot, który przekazuje nierzetelne sprawozdanie podlega karze pieniężnej, którą w drodze decyzji wydaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta bądź przewodniczący związku międzygminnego. Dodał, że gminy i związki gminne są kontrolowane przez WIOŚ w zakresie rzetelności sporządzania sprawozdań gminnych.

Na 195 złożonych za lata 2016-2018 do Urzędu wszystkich ww. sprawozdań (po 65 w każdym roku), 143 wymagało uzupełnień bądź korekt, dotyczyło to 59 sprawozdań za 2016 r. (77 wezwań do uzupełnienia danych bądź korekt), 43 za 2017 r. (47 wezwań) oraz 42 za 2018 r. (53 wezwania). Ww. błędy dotyczyły m.in. niewłaściwego sposobu opisu zagospodarowania odpadów, błędnych wyliczeń poziomów⁷⁸, błędów sumarycznych oraz braku danych. O każdym ww. przypadku pracownicy Urzędu informowali WIOŚ. W 42 przypadkach zawiadomiono WIOŚ o nieosiągnięciu przez gminy wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, z czego sześć dotyczyło sprawozdań za 2016 r., 11 – za 2017 r. i 25 – 2018 r. (nie dotyczyło to gmin należących do związków gmin).

W Urzędzie nie opracowano żadnych wytycznych ani poradników dla gmin dotyczących sporządzania rocznych sprawozdań, jednakże podczas konferencji „Wdrażanie planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego – realizacja celów gospodarki o obiegu zamkniętym (w dniach 20-21 kwietnia 2017 r.) przeprowadzono szkolenie, w którym uczestniczyły osoby sporządzające ww. sprawozdania w gminach. Wśród nich byli przedstawiciele 47 gmin (63 osoby) oraz trzech związków międzygminnych (cztery osoby). Szkolenie to, zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora, miało na celu ograniczenie liczby błędów popełnianych przez osoby sporządzające ww. sprawozdania, do których najczęściej można było zaliczyć: błędny sposób zagospodarowania odpadów, błędne wyliczenie poziomów, błędy sumaryczne. Jak dodatkowo wskazał, błędy te prawdopodobnie mogły wynikać z rotacji pracowników oraz braku doświadczenia i wiedzy osób, którym powierzono obowiązek sporządzenia ww. sprawozdania, a także z braku bieżącego śledzenia przepisów w tym zakresie i ich zrozumienia.

(akta kontroli str.150-156, 903-913, 1531-1573)

3.3. Roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za okres 2016-2018 przekazywane były do Ministra Środowiska

⁷⁸ 1) Recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych.

2) Recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne.

3) Ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

w terminie zgodnym z art. 9s ust. 2 ustawy ucpg. Sporządzane były na podstawie sprawozdań wójtów, burmistrzów, prezydentów miast/związków międzygminnych z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, które były tworzone w oparciu o sprawozdania podmiotów odbierających odpady komunalne, podmiotów zbierających odpady z grupy 15 i 20 o charakterze komunalnym oraz instalacji regionalnych i zawierały wszystkie wymagane art. 9s ust. 3 ucpg informacje. W żadnym przypadku Minister Środowiska nie wzywał Marszałka do poprawienia ww. sprawozdań.

(akta kontroli str.1574-1575)

3.4. Według stanu na 12 października 2020 r. na terenie województwa funkcjonowały 42 instalacje przetwarzające odpady komunalne, w tym 15⁷⁹ było instalacjami komunalnymi⁸⁰. Wszystkie ww. instalacje komunalne ujęte były w wykazie znajdującym się na stronie BIP Urzędu.

W badanym okresie Marszałek nie wydał żadnej decyzji odmawiającej wpisu na listę instalacji komunalnych, o której mowa w art. 38b ustawy o odpadach, ani o wykreśleniu z niej.

Pośród 31 instalacji wymaganych do skontrolowania⁸¹ zgodnie z art. 9w ustawy ucpg (do 6 września 2019 r. - regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, od 6 września 2019 r. - instalacje komunalne), w okresie 2016-2020 skontrolowano ich 29⁸². Na 15 przeprowadzonych kontroli wszystkich 29 instalacji⁸³, w 14 stwierdzono nieprawidłowości, z czego w 13 przypadkach poinformowano WIOŚ o ustaleniach. Dotyczyło to m.in. nieprawidłowości związanych z:

- błędnym sporządzeniem zbiorczych zestawień danych o odpadach i o ich gospodarowaniu,
- niezgodnościami w bilansie masowym odpadów,
- uszkodzonym systemie drenażu odprowadzającym odcieki z pomp na powierzchnię kwatery składowiska,
- przyjmowaniem odpadów do składowania niezgodnych z posiadanymi zezwoleniami,
- wykonywaniem prac rekultywacyjnych niezgodnie z wydanymi decyzjami.

W okresie 2016-2020 (do końca sierpnia) Marszałek zlecił WIOŚ przeprowadzenie jednej kontroli. Dotyczyło to instalacji prowadzonej przez Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania odpadów. WIOŚ pozytywnie zaopiniował przedmiotową instalację pod względem spełniania wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska dotyczących miejsca gospodarowania odpadami oraz wymogów przewidzianych dla ww. instalacji. Kontrola nie wykazała żadnych naruszeń.

(akta kontroli str. 1578-1723)

⁷⁹ Siedem – mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów, osiem – składowisko odpadów.

⁸⁰ Do 6 września 2019 r. o statusie regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK).

⁸¹ Nie posiadano opracowanych harmonogramów kontroli. Wszystkie coroczne plany kontroli opracowywane były październiku/listopadzie roku poprzedzającego. Zawierały informację o obszarach, które miały być kontrolowane oraz o liczbie kontroli planowanych w każdym z obszarów. Jednym z obszarów były *wybrane instalacje komunalne*. Plany te nie zawierały nazw konkretnych podmiotów. W planach na poszczególne lata nie wskazano wymaganej liczby do skontrolowania ww. instalacji – określono minimum jakie należy skontrolować (zostały one zrealizowane). Konkretnie obiekty typowane były do kontroli dopiero po przeanalizowaniu sprawozdań. Na podstawie weryfikacji informacji w nich zawartych oraz przesłanych ewentualnie od innych podmiotów informacji o nieprawidłowościach, wybierane były podmioty do kontroli.

⁸² Jedną z nieskontrolowanych instalacji była RIPOK w okresie 12 kwietnia 2019 r. – 5 września 2019 r., stąd też jak wyjaśnił Dyrektor, był to zbyt krótki okres na zaplanowanie, przygotowanie i przeprowadzenie kontroli w instalacji.

⁸³ Wszystkie funkcjonowały na podstawie prawomocnych decyzji.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie skontrolowano w okresie 2016-2020 (do końca września) Instalacji komunalnej, której właścicielem był ZGOK Sp. z o.o. w Olsztynie (instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów). Stanowiło to naruszenie obowiązku wynikającego z art. 9w ustawy ucpg.

Dyrektor wyjaśnił, że przeprowadzenie kontroli w ZGOK Sp. z o.o. w Olsztynie było utrudnione, ponieważ podmiot był często kontrolowany przez inne organy, a zgodnie z przepisami Prawa przedsiębiorców liczba kontroli u tego samego przedsiębiorcy jest ograniczona. Dodał też, że w dniu 5 czerwca 2019 r. Marszałek zwrócił się do Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o przeprowadzenie kontroli w zakładzie. WIOŚ przeprowadził kontrolę w dniach 2 – 11 lipca 2019 r. i postanowieniem z dnia 16 lipca 2019 r. pozytywnie zaopiniował przedmiotową instalację pod względem spełniania wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska dotyczących miejsca gospodarowania odpadami oraz wymogów przewidzianych dla ww. instalacji. Kontrola nie wykazała naruszeń.

(akta kontroli str. 903-913, 1605-1612)

2. Pomimo stwierdzenia w kontroli kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów (zarządzającym: Polfer Sp. z o.o. w Bezledach, przeprowadzonej w dniu 2 sierpnia 2016 r., nieprawidłowości dotyczących m.in. braku pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzenie wód opadowych oraz niezgodnego z decyzją sposobu magazynowania odpadu 19 05 03, a więc związanych z ochroną środowiska, nie poinformowano o nich WIOŚ, do czego zobowiązywał art. 379 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁸⁴.

Dyrektor wyjaśnił, że w opinii organu, nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających podjęcia działań WIOŚ. Wynikały one z braku znajomości przepisów i polegały głównie na błędach w sprawozdaniach składanych marszałkowi województwa. Żadne ze stwierdzonych nieprawidłowości nie wynikały z nielegalnych działań i nie miały konsekwencji, które mogłyby stanowić zagrożenie dla środowiska. Dodał również, że podmiot został pouczone o obowiązkach prawnych i udzielono mu instruktażu na miejscu. Po zakończeniu kontroli złożył wymagane sprawozdania.

(akta kontroli str. 903-913, 1605-1612, 1724-1729)

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek posiadał informacje o aktualnym stanie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie, podejmował również działania mające na celu zagospodarowanie wszystkich wytwarzanych na terenie województwa odpadów komunalnych oraz odpadów powstałych po ich przetworzeniu. Pracownicy Urzędu rzetelnie weryfikowali sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, współpracując w tym zakresie z WIOŚ. Rzetelnie sporządzano także sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, przekazując je Ministrowi Środowiska w wymaganych terminach.

OBSZAR

4. Podejmowanie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami

Opis stanu
faktycznego

W latach 2016-2020 (I półrocze) zrealizowano 11 działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania oraz postępowania

⁸⁴ Dz. U. z 2020 r., poz. 1219, ze zm.

z odpadami użytkowymi, opakowaniowymi oraz komunalnymi (trzy zadania własne oraz osiem zleconych). Dotyczyły one:

- a) organizacji XVII i XIX Samorządowego Forum Ekologicznego („Gospodarka odpadami w świetle aktualnych przepisów prawa” i „Stan prac nad wdrożeniem unijnej idei gospodarki o obiegu zamkniętym”) oraz konferencji „Wdrażanie planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022, realizacja celów o obiegu zamkniętym”,
- b) zlecenia nw. zadań dla organizacji pozarządowych na podstawie Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:
 - „Eko-Spływ” i „Eko-Spływ II” – spływ kajakowy połączony ze zbiórką śmieci oraz akcją uświadamiającą uczestników o zagrożeniach, jakie niesie zakłócanie biosystemów i zaśmiecanie środowiska naturalnego,
 - „Podwodna ekologia Orzysz 2017” – akcja oczyszczania dna jeziora Orzysz przez pływaczy połączona z piknikiem proekologicznym podsumowującym akcję,
 - „Ekosocjetyzm” – kampania edukacyjna skierowana do sołectw województwa warmińsko-mazurskiego przeprowadzona w czasopiśmie „Puls Regionu”, informacje o szkodliwości elektrośmieci i promocja konkursu zbierania elektrośmieci,
 - „Nie odpadom” – kampania edukacyjna uświadamiająca, że odpady stanowią problem dla środowiska, konkurs plastyczny dla szkół, zajęcia edukacyjne dla uczniów,
 - „Gospodarka Obiegu Zamkniętego szansą na lepsze jutro” – organizacja warsztatów mających na celu edukację ekologiczną w zakresie ponownego użycia przedmiotów i ochrony środowiska.

Na podstawie analizy trzech zadań zleconych, ustalono m.in., że podejmowane działania były rzetelne, a środki na ich realizację były zaplanowane w budżecie województwa.

Dodatkowo Marszałek objął swoim patronatem 19 wydarzeń związanych z promowaniem prawidłowej gospodarki odpadami (m.in.: Międzynarodowa Konferencja Branży Surowców Wtórnych, Ogólnopolski konkurs ekologiczny pn. „Mistrz recyklingu Maks porządkuje odpady”, Międzynarodowa konferencja pt. „Sustainability schemes for bio-based products in the framework of the circular bioeconomy”, Kongres Gospodarki Odpadami – KGO Innowacje sektorowe jako niezbędny element gospodarki o obiegu zamkniętym).

W Urzędzie nie posiadano strategii, programu bądź innego dokumentu odnoszącego się do działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami użytkowymi i opakowaniowymi. W przypadku zadań zleconych, analiza efektów prowadzona była podczas rozliczania dotacji udzielonej na realizację zadania, natomiast w przypadku zadań własnych, analizy takie prowadzono przy okazji sporządzania sprawozdania z ich realizacji. Wyniki tych analiz wykorzystywane były głównie na potrzeby aktualizacji WPGO, dokonywania zmian w zapisach Programu ochrony środowiska dla województwa warmińsko-mazurskiego jak i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie Osi Priorytetowej 5 „Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów” oraz określaniu działań na kolejne lata współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi.

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Marszałek w rzetelny sposób podejmował działania informacyjne i edukacyjne w zakresie właściwego postępowania z odpadami.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu terminowego dokonywania wpisów/aktualizacji wpisów do rejestru BDO.
2. Terminowe przekazywanie Ministrowi Środowiska oraz Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacji o wynikach kontroli sporządzanych na podstawie art. 53 ust. 6 ustawy o gospodarce opakowaniami.
3. Wywiązywanie się z określonego w art. 53 ust. 2 ustawy o gospodarce opakowaniami obowiązku kontroli podmiotów wystawiających dokumenty DPO i/lub DPR prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych nie rzadziej niż raz trzy lata.
4. Informowanie WIOŚ o stwierdzonych w przeprowadzanych kontrolach naruszeniach przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami, a także przepisów dotyczących ochrony środowiska.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 2 grudnia 2020 r.

Kontroler
Edyta Piskorz-Zabujść
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis